

Jaana Wahlsten

Tavallisesta merkityksellistä

Painokuosin suunnittelu Nordic Bakerylle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muotoilija

Muotoilun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

10.4.2013

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Jaana Wahlsten Tavallisesta merkityksellistä: Painokuosin suunnittelu Nordic Bakerylle 41 sivua + 2 liitettä 10.4.2013
Tutkinto	Muotoilija
Koulutusohjelma	Muotoilun koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Tekstiilisuunnittelu
Ohjaaja(t)	Lehtori Tuija Nieminen Muotoilija Saara Renvall
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella painokuosi kahvilaketju Nordic Bakerylle. Suunnittelun lähtökohtana oli luoda kuosimalli, josta voitaisiin valmistaa tuotteita kahviloiden käyttöön sekä myyntiin. Opinnäytetyön toiminnallinen osa rajattiin painokuosin suunnitteluun. Lopulliset tuotteet ja niiden valmistus rajattiin tämän työn ulkopuolelle.</p> <p>Lontoossa toimivan Nordic Bakery-kahvilaketjun konsepti perustuu pohjoismaalaiseen kulttuuriin, niin tarjonnaltaan kuin visuaalisestikin. Suunnittelun painokuosin tavoitteena oli tuoda kahvilaketjun konsepti ja kulttuuritausta esiin selkeällä, mutta ei kuitenkaan liian alleviivaavalla tavalla. Suunnittelussa ei tietoisesti otettu huomioon vallalla olevia tai tulevia trendejä, vaan suunnittelua ohjasi oma mielikuva, joka muodostettiin perehtymällä Nordic Bakeryn kahvilakonseptiin, tuotevalikoimaan ja visuaaliseen maailmaan. Mielikuvan luomisen tarkoituksena oli ymmärtää syvemmin suunnittelua aloitettaessa, mitä suunnitellaan ja kenelle.</p> <p>Suunnittelun tuloksena syntyi useampi kuosimalli. Suunnittelutehtävässä onnistuttiin toimeksiantajan mukaan sisäistämään Nordic Bakeryn konseptin olemus ja suunnitelluista kuosimalleista valittiin yksi, josta toimeksiantaja toteuttaa keittiöpyyhkeen, esiliinan ja tarjottimen.</p> <p>Tässä työssä on myös pohdittu ja havainnoitu intuitiota suunnitteluprosessin rinnalla. Samalla on tutkittu, miten eri tavoin intuitio voi ilmetä sekä, miten muotoilija voi hyödyntää intuitiota suunnitteluprosessissa. Intuition tutkimisen ja havainnoinnin tavoitteena oli tiedostaa selkeämmin, miten ja missä kohtaa prosessia hyödynnän intuitiota työskentelyssä sekä lisätä varmuutta käyttää intuitiota tietoisemmin yhtenä työkaluna suunnitteluprosessissa.</p> <p>Tietoisempi intuition käyttö kehitti intuitiivisten aistimusten ja tuntemusten ilmenemisen havainnointia sekä auttoi erottamaan herkemmin, milloin omat pelot, epävarmuus tai toiveajattelu sekoittuvat intuitiivisten aistimusten ja tuntemusten tulkintaan. Intuition ja suunnitteluprosessin tutkiminen ja havainnointi avasivat myös ymmärrystä siitä, miten tärkeää muotoilijalle on kuunnella itseään, pitää mieli avoinna ympäristölle sekä luoda omat toimintamallit suunnitteluprosessissa</p>	
Avainsanat	kuosisuunnittelu, suunnitteluprosessi, intuitio

Author(s) Title Number of Pages Date	Jaana Wahlsten Making Significant from Ordinary: A Pattern Design to Nordic Bakery 41 pages + 2 appendices 10 May 2013
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Design
Specialisation option	Textile Design
Instructor(s)	Tuija Nieminen, Lecturer Saara Renvall, Designer
<p>The aim of the Thesis was to design a pattern for the Nordic Bakery chain in London. The starting point for the design was to create a pattern which could be used for selling and displaying products. The design part of the Thesis consists of creating a pattern corresponding to the Nordic Bakery brand ethos. The Thesis does not include the final products and their manufacturing.</p> <p>Located in London Nordic Bakery is a chain whose ethos is based on Scandinavian cultural values, in both the products sold as well as its visual style. The design of the new pattern was commissioned to bring out and define the cultural background and aesthetic values of the brand in a clear, but not too obvious way.</p> <p>In the design process current or future trends were not considered. Instead an imaginary approach was used based on research and a clear understanding of the visual style, products and overall brand values of the Nordic Bakery concept. The aim of this phase in the design process was to create a mental image reflecting what is designed and for whom.</p> <p>The outcome was a series of patterns, from which one was chosen and then used for making a tea towel, an apron and a tray for Nordic Bakery. In these patterns the ethos of the cafe concept was communicated drawing from the previous research, which responded well to those expectations discussed with the Nordic Bakery management team.</p> <p>This project involved using intuitive approaches during the design process, both observing what intuition means and how the designer can make use of unconscious decisions in the creative process. While exploring the intuitive side of this process, new observational methods emerged, which helped in understanding how and where these methods could be used in the best way.</p> <p>A more conscious way of using the intuitive approach during the design process had the effect of strengthening personal views and eliminating insecurities and fears of failure. This way of approaching and observing the creative process revealed ways in which it is possible to listen to an inner voice, while keeping an open mind towards new methods of creativity and collaboration.</p>	
Keywords	pattern design, design process, intuition

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön taustaa	2
2.1	Lähtökohdat	2
2.2	Tavoitteet	3
2.3	Viitekehys	4
2.4	Tutkimusmenetelmät	4
3	Intuitio	6
3.1	Intuition ilmeneminen	7
3.2	Muotoilija ja intuitio	10
4	Nordic Bakery	13
4.1	Kahvilaketjun konsepti	13
4.2	Visuaalinen maailma	14
4.3	Tuotevalikoima	15
4.4	Omat mielikuvani Nordic Bakerystä	16
4.4.1	Visuaalinen mielikuva	16
4.4.2	Sanat	18
5	Suunnitteluprosessi	19
5.1	Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet	20
5.2	Alkutaival	21
5.3	Ideointi ja luonnostelu	22
5.4	Luonnosten työstäminen	25
5.5	Luonnosten karsinta	29
5.6	Lopullinen valinta	34
6	Omat kokemukseni intuitiosta prosessin aikana	37
7	Yhteenveto	40
	Lähteet	42
	Liitteet	
	Liite 1. Nordic Bakery tuotteet	
	Liite 2. Helsinki 1:1	

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella toimeksiantajani kahvilaketju Nordic Bakeryyn käyttöön tuleva painokuosi sekä tehdä ehdotelmia siitä, mihin ja miten painokuosia voitaisiin käyttää.

Lontoossa toimivan Nordic Bakery -kahvilaketjun konsepti perustuu pohjoismaalaiseen kulttuuriin, niin tarjonnaltaan kuin visuaalisestikin. Suunnitellun painokuosin tavoitteena on tuoda kahvilaketjun konsepti ja kulttuuritausta esiin tuotteissa selkeällä, muttei kuitenkaan liian alleviivaavalla tavalla. Tarkoitukseni ei ole tuoda mitään uutta kahvilan konseptiin, vaan lähinnä kiteyttää painokuosissa sen visuaalinen maailma ja ideologia. Suunnittelussa en ole ottanut tietoisesti huomioon vallalla olevia tai tulevia trendejä, vaan suunnittelun lähtökohtana toimii oma tulkintani Nordic Bakeryyn kahvilakonseptista, tuotevalikoimasta ja visuaalisesta maailmasta. Muodostan tässä työssä näitä kolmea eri aluetta hyödyntäen oman visuaalisen mielikuvan Nordic Bakerysta. Mielikuvan tavoitteena on olla ohjaavana ja suuntaa antavana apuna suunnitteluprosessin ideointi- ja luonnosteluvaiheessa sekä auttaa tiedostamaan syvällisemmin, kenelle olen suunnittelemassa.

Opinnäytetyön toiminnallisen osan olen rajannut painokuosin suunnitteluun. Lopulliset tuotteet ja niiden valmistus jäävät tämän työn ulkopuolelle.

Tässä työssä pohdin ja havainnoin suunnitteluprosessin rinnalla myös intuition merkitystä muotoilijalle. Intuition toimintamekanismi ei ole tässä tutkimuksessa olennaista vaan, millä eri tavoin intuitio ilmenee työskentelyssä sekä miten muotoilija voi hyötyä tiedostavammasta intuition käytöstä. Olen rajannut intuition havainnoinnin omassa työskentelyssäni ideointi- ja suunnitteluvaiheeseen, vaikka intuitio on läsnä ja ohjaavana tukena muotoilijalle koko suunnitteluprosessin ajan. Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, miten ja missä kohtaa prosessia hyödynnän intuitiota tiedonhankinnan väliin. Kokemukseni, havaintoni ja tulkintani intuition käytöstä kulkevat mukana opinnäytetyön kaikissa eri vaiheissa, välillä suuremmassa roolissa ja toisinaan pienemmässä. Aina sen mukaan, miten koin intuition olevan läsnä eri tilanteissa.

Opinnäytetyön rakenne etenee siten, että alussa kerron, mitkä olivat tämän työn lähtökohdat ja tavoitteet. Luvussa kolme avaan intuition käsitettä. Tutkin ja pohdin tässä luvussa myös, millä tavoin intuitiiviset aistimukset ja tuntemukset ilmenevät käytännössä sekä millä tavoin muotoilija voi hyödyntää intuitiotaan suunnitteluprosessissa. Luvussa neljä tarkastelen toimeksiantajani Nordic Bakeryn konseptia, visuaalista maailmaa ja tuotevalikoimaa, joiden kautta muodostan luvun lopussa oman visuaalisen mielikuvan konseptista sekä kerään yhteen mieleeni tulevia sanoja kahvilaketjun kokonaisuudesta. Luvussa viisi kerron suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja prosessin kulusta.

Opinnäytetyön lopussa luvussa kuusi olen tiivistänyt omat havaintoni ja kokemukseni intuition ilmenemisestä ja käytöstä prosessin aikana.

2 Opinnäytetyön taustaa

2.1 Lähtökohdat

Yhteistyö Lontoossa toimivan Nordic-Bakery kahvilaketjun kanssa lähti omasta mielenkiinnostani suunnitella heidän konseptiinsa sopiva painokuosimalli. Ideana kuosimallille oli, että sitä voitaisiin käyttää kahviloissa eri tuotteissa sekä toteuttaa myyntiin tulevia tuotteita hyödyntäen kuosimallia. Tunsin kahvilakonseptin entuudestaan ja itseäni kiinnosti erityisesti se ympäristö, missä kahvilat toimivat. Lontoo on, mistä näkökulmasta hyvänsä katsottuna vaativa ja haastava toimipaikka. Erottautuminen ja uuden luominen on vaikeaa. Koin, että tällaiseen ympäristöön sijoittuvaan tilaan suunnitteleminen vaatii erityistä rehellisyyttä ja tarkkanäköisyyttä suunnittelulta. Itseäni innosti suunnittelun lähtökohtana ymmärtää toimeksiantajani konsepti sekä kahviloiden toimintaympäristön asettamat vaatimukset.

Valitsin tutkimusaiheekseni suunnitteluprosessin rinnalle intuition tutkimisen ja havaitsemisen, koska tiedostan osan ajatteluani ja tekemistäni tulevan jostain sisäisestä mysteerion omaisesta lähteestä. Käyn suunnitteluprosessin aikana tiedostavan ajattelun ja pohdinnan rinnalla keskustelua itseni kanssa myös jollain muulla tasolla kuin sanallisella. Valinnoille ei tunnu löytyvän selkeitä selityksiä, mutta tunne kertoo, että kyseessä on jotain tärkeää. Tiedostan käyttäväni intuitiota suunnitteluprosessissa, mutten kuitenkaan hahmota sen roolia. Oman kehittymisen kannalta ei ole riittävää ainoas-

taan tiedostaa aisti- ja tunne-elämysten olevan osa luomisprosessia, vaan oman toiminnan ymmärtämiseen tarvitaan myös luovan prosessin pohdiskelua ja analysointia (Sava 1998, 112). Graafinen suunnittelija Paul Rand onkin todennut Matissea mukailleen, että kun tiedetään mitä tehdään ja osataan kertoa mitä tehdään, se vie ymmärrystä eteenpäin (Kroeger 2008, 2). Intuition roolin ymmärtäminen osana suunnitteluprosessia sekä, mikä intuition merkitys on itselle, ovat mielestäni tärkeää tietoa muotoilijan omien työtapojen ja identiteetin rakentamisen kannalta. Ja näin ollen ymmärrys tukee myös käytännön työelämässä toimimista. Intuition havaitseminen ja sen rooli kiehtoo itseäni, ja olen kiinnostunut tutkimaan sitä syvemmin.

2.2 Tavoitteet

Tässä opinnäytetyössä haluan haastaa itseni pohtimaan omia toimintamallejani suunnitteluprosessissa. Nordic Bakerylle suunnittelussa olen asettanut tavoitteekseni ymmärtää toimeksiantajani konseptin vaatimukset painokuosimallille sekä huomioida toimipaikan ympäristön vaikutuksen ja vaatimukset.

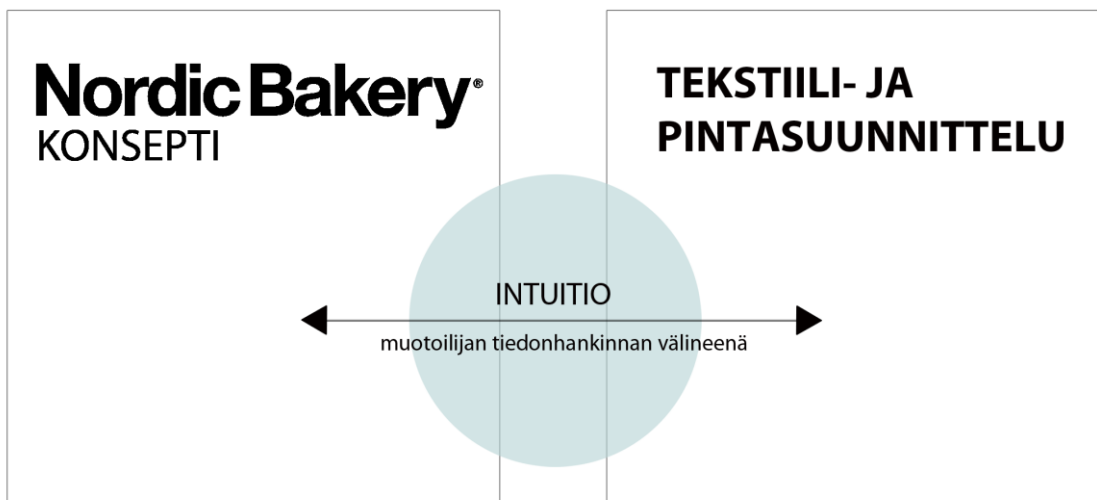
Kun ratkaisu tuntuu tulevan kuin itsestään, käytämme usein selityksenä intuitiota, ajattelemta sen enempää, mitä intuitio on tai, miten intuitio ilmenee meissä. Jotta tiedostaisin ja voisin kehittää omia toimintamallejani, haluan ymmärtää syvemmin, miten ja missä kohtaa prosessia hyödynnän intuitiota tiedonhankinnan välineenä. Koetan omakohtaisesti ymmärtää, minkälainen työkalu intuitio on muotoilijalle havainnoimalla, miten itse hyödynnän intuitiota ja sen antamia signaaleja ideointi- ja suunnitteluvaiheessa. Samalla pohdinnan ja analysoinnin avulla koetan ymmärtää syvemmin, miten työstän ideasta tuotteen.

Suunnitteluprosessin aikana tapahtuvan ajattelun sekä tekemisen kuvailu sanoilla tai käsitteillä on itselleni vaikeaa. Omat valintani määrittelenkin usein sen mukaan, miten jokin *näyttää tai tuntuu hyvältä*. Jollain mielen tasolla tiedän valintojen olevan oikeita, vaikkun tiedäkään miten. Usein ideoiden alulle panevana voimana on intuitiivinen tunne, ilman mitään selkeää ajatusta ideaan yhdistyvistä taustoista. Intuition käytölle ja ilmenemiselle ei ole ollut tarvetta aiemmin luoda omaa sanastoa, koska intuitiiviset aistimukset ja tuntemukset ovat henkilökohtaisia. Kun teen valintoja intuitiivisten tuntemusten mukaan tuntuu, ettei se kuitenkaan riitä tai ole pätevä perustelu valinnoille, vaan valintojen ympärille on rakennettava jokin tarina. Samalla kun teen tutkimusta

aiheesta, luon itselleni myös sanastoa ja käsitteitä ilmaista omia toimintamallejani tulevaisuudessa.

Oman intuition havaitsemisen ja ymmärtämisen tavoitteena on saada tarpeeksi rohkeutta luottaa omiin intuitiivisiin kokemuksiin ja aistimuksiin, sekä saada varmuutta käyttää intuitiota tietoisemmin yhtenä työkaluna suunnitteluprosessissa.

2.3 Viitekehys

Kaavio 1. Tutkimuksen viitekehys

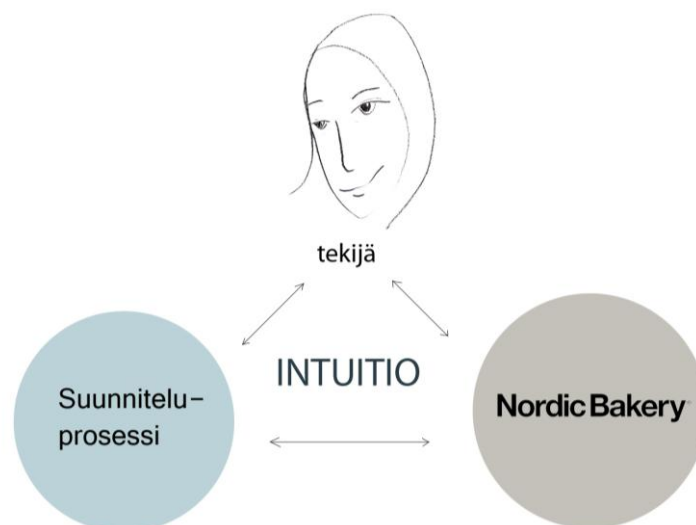
Viitekehyksessä ovat vierekkäin Nordic-Bakery kahvilaketjun konsepti sekä tekstiili- ja pintasuunnittelu. Näiden kahden väliin jää intuitio. Intuitio heijastuu molemmille osaluille, kun havainnoin intuition käyttöä.

2.4 Tutkimusmenetelmät

Ajattelu ja suunnitteluprosessi ovat monimutkaisia tapahtumia. Tutkin ja pohdin, miten työskentelyni edistyy ja peilaan omaa työskentelyäni haastattelemiini ja eri dokumenttien kautta tutustumiini muotoilijoihin. Tarkoitus ei ole millään tavalla vertailla muotoilijoita keskenään tai itseäni, vaan huomioida ja pohtia, minkälaisia ajatuksia muiden tavat ja ajatukset herättävät itsessäni. Aineisto toimii ajatusten ja pohdinnan peilauksen kohteena (Anttila 2006, 184). Samalla kun käyn dialogia, pohdin mitä opin itsestäni ja muilta muotoilijoilta.

Dialogi tutustumani aineiston ja itseni välillä saattaa perustua osittain väriin tulkintoihini aineistosta, sillä ymmärryksemme toisista ihmisistä tai luetusta tekstistä saattaa tuntua oikealta, mitä se ei suinkaan välttämättä ole. Väärä tai vajavainen tulkinta voi johtua kielen puutteellisuuksista tai väärin ymmärretyistä ajatuksista ja ideologioista. (Anttila 2006, 6.) Omaan kokemukseen ja aistihavaintoihin perustuva tieto on aina epävarmaa ja epätäydellistä. Erilaisina aistimuksina tai havaintoina ilmenevät intuitiiviset kokemukset ovat jokaisen omia henkilökohtaisia tuntemuksia. Niiden tuottamat oivallukset ovat omia tulkintojamme, joita voimme vain itse ymmärtää ja tulkita oman kykymme mukaan. Emme aina näe miten asiat ovat, vaan teemme niistä omat tulkintamme omien olettamustemme mukaan. (Millman 2000, 17; Myers 2002, 73.) Tärkeämpänä tässä tutkimuksessa koen kuitenkin sen, mitä ajatuksia ja tuntemuksia aineisto on itsessäni herättänyt ja mikä on niistä seurannut oivallus. Kun toimin itse sekä tutkijana että tutkimuksen kohteena, on haastavaa olla täysin rehellinen ja osata tulkita omia toimintatapojaan liittämättä tulkintoihin liikaa ennakkokäsityksiä. Anttila (2006, 5) toteaaakin, että silloin kun tutkimuksen kohteena on tutkija itse, edellyttää se realistista näkemystä omasta itsestä, omista tavoitteista ja mahdollisuuksista olla yli- tai aliarvostamatta niitä (Anttila 2006, 5; 14). Tutkimustapa ja aihe vaativat hyvää havaintokykyä. Tutkimusaiheen ja menetelmän koen haastavina myös siltä osin, miten pystyn muuttamaan intuitiiviset tuntemukset ja kokemukset myös muille ymmärrettävään sanalliseen muotoon.

Anttila esittää kaavion luovan prosessin tutkimuksen vuorovaikutussuhteista (Anttila 2006, 101), jota itse mukailen esittäessäni kaavion intuition havainnoinnin ja ilmenemisen kohteista opinnäytetyöni suunnitteluprosessissa. (Kaavio 2).

Kaavio 2. Intuition havainnoinnin ja ilmenemisen kohteet suunnitteluprosessissa

3 Intuitio

Tässä luvussa avaan ensin intuition käsitettä, minkä jälkeen tarkastelen intuitiota siitä näkökulmasta, minkälaisina tuntemuksina ja aistimuksina se voi ilmetä sekä, miten intuitio ilmenee muotoilijan työssä.

Intuitio ymmärretään tietämiseksi, jossa ihminen tietää tai tekee valintoja, ilman että hän tietää miten. Intuitiivisen älykkyyden asiantuntija Dominique Surel määrittelee intuition kognitiiviseksi eli tiedolliseksi kyvyksi, mikä hyödyntää aivokapasiteettia kokonaisvaltaisesti. Hänen mukaansa intuition käyttö mahdollistaa nopeamman, paremman ja tarkemman ongelmanratkaisun kuin, mihin päästäisiin käyttämällä ainoastaan tietoista ajattelua. Alitajuntamme yhdistää koko ajan valtavan määrän kokemuksia ja tietoa, luoden niistä kokonaisuuksia, joita voimme hyödyntää intuition avulla. Surelin Aalto yliopistossa keväällä 2012 pitämään luentoon intuitiosta voi tutustua ositteessa: <http://vimeo.com/41405334>. (Mielonen 2011; Mielonen 2013; Muhonen. 2012; Ruotsi 2012.)

Intuitio on luonnollinen, välttämätön ja erottamaton osa ihmisen joka päiväistä ajattelua. Kaikki käytämme jollain tasolla intuitiivista ajattelua tietoisien ajattelun rinnalla. On kuitenkin yksilöllistä kummalla ajattelumallilla on enemmän painoarvoa, vai ovatko ne tasavertaisia keskenään. Intuition kautta voi saada oivalluksen uudesta ideasta tai ratkaisusta, mutta usein näitä on tarpeen työstää eteenpäin tietoisien mielen avulla. Joten intuition käyttö ei sulje pois tietoista pohdintaa ja päättelyä ongelman parissa. Intuitiivisen ja tietoisien ajattelun välillä tulisi vallita tasapaino ja ymmärrys molempien tapojen hyödyistä ja haitoista eri tilanteissa. (Mielonen 2013.)

Luovilla aloilla toimivat tunnistavat intuition käytön, mutta ymmärrys siitä on kuitenkin vähäistä. Usein intuition tunnistamista ja käyttöä rajoittaa uskon puute sen antamaan tietoon, mutta myös rohkeus ja taito intuition käyttöön voivat olla rajallisia. Asta Raami (Ruotsi 2012) tuo esiin intuition tunnistamiseen liittyvänä ongelmana sen, miten kouluopetuksessa mielemme on koulutettu kuuntelemaan pääasiassa rationaalista ajattelua. Intuitiivisen ajattelun kehittymistä ei tueta, vaikka parhaiden ratkaisujen on todettu useiden tutkimusten mukaan syntyvän yhdistämällä nämä kaksi eri ajattelutapaa. Luovaa prosessia tutkittaessa on myös usein päädytty alitajuisten prosessien ratkaisevaan merkitykseen. Raamin mukaan voidaan puhua intuitiivisesta älykkyydestä, jolloin sekä

rationaalinen että intuitiivinen tieto huomioidaan valintoja tai päätöksiä tehtäessä. (Muhonen 2012; Paalasmaa 1993, 43; Ruotsi 2012.)

3.1 Intuition ilmeneminen

Intuition avulla voimme havainnoida ja vaistota sisällämme ja ympärillämme tapahtuvia tuntemuksia ja kokemuksia. Intuitiivinen ajattelu sekä tuntemusten ja aistimusten havainnointi vaatii avointa, hiljaista ja vastaanottavaista mieltä. Intuition tutkijat Raami ja Mielonen korostavat, että intuitiota käytettäessä on tärkeää olla herkistynyt tietoisesti sen antamille signaaleille, muuten intuitiiviset tuntemukset ja aistimukset voivat jäädä huomaamatta. (Ruotsi 2012.) Intuitiiviseen tuntemukseen tai aistimukseen sisältyy ilmenemismuodosta riippumatta voimakas tunne tai oivallus, joka johtaa valintoihin, päätöksiin tai toimintaan (Dunderfeldt 2010, 19).

Intuitiivisten kokemusten kuvailu on vaikeaa. Intuitio on hyvin henkilökohtainen kokemus, joka ei välity kenellekään muulle, joten tulkitsemme intuition tuottamia aistimuksia ja tuntemuksia täysin omien tuntemustemme ja kokemustemme pohjalta. Kokemuksille ei ole olemassa valmista sanastoa, joten niiden tuottamia tuntemuksia ja aistimuksia kuvaillaan usein metaforien kautta. Dunderfeldtin (2010) mukaan intuitio voi ilmetä kirkkaana tietämisenä pään alueella, mitä usein kuvaillaan välähdyksenä, oivalluksena tai ”palaset loksahtavat paikoilleen” ilmaisua käyttäen. Intuitio voi ilmetä myös epämääräisenä tunteena keskikehossa. Keskikehossa ilmeneviin tuntemuksiin liitetään usein aavistus tai varoituksen tuntemus. (Dunderfeldt 2010, 19.) Muotoilijoiden käyttämiä ilmaisuja intuitiivisista kokemuksista ovat muun muassa ”olla pää tötteröllä” tai ”kuin sytyttäisi valot pimeään huoneeseen” (Mielonen & Raami 2011b, 168). Vartalossa ilmeneviä tuntemuksia voivat olla myös väristykset, joita kuvaillaan ”kananlihalle” menona, ”hyvä fiilis” jostain sekä selkeä energian ja tarmokkuuden lisääntyminen. (Keinänen & Mielonen & Raami & Rouhiainen 2009, 6.)

Dunderfeldt (2010, 17-18) on esittänyt kirjassaan ” Intuitio, sisäinen viisaus” kahdeksan erilaista intuition ilmenemismuotoa, jotka olen koonnut yhteen seuraavaan kuvaan. (Kaavio 3)

Kaavio 3. Miltä intuitio tuntuu.(Dunderfeldt 2010, 17-18)

Intuitiiviset aistimukset ja tuntemukset ovat niiden kokijalle hyvin toden tuntuksia, mutta ne koetaan usein vaikeiksi selittää sanoin. Tulee tunne, mikä kertoo tuntemuksina kokijalle oikealta ja tärkeältä tuntuva tietoa tai ohjausta. Keinänen & Mielonen & Raami & Rouhaisen (2009) suorittamassa tutkimuksessa, missä tutkittiin luovan alan opiskelijoiden ja kokeneempien muotoilijoiden intuition käyttöä sekä kokemuksia intuitiosta, muotoilijat kuvailivat omia intuitiivisia kokemuksiaan muun muassa ”näkemällä sädehtiviä tähtiä”, ”kuulemalla ääniä” tai tuntemalla ruumiin ulkopuolisia tuntemuksia. Osa tutkimukseen osallistuneista muotoilijoista kertoi tuntevansa itsensä levottomaksi, neuvottomaksi tai epävarmaksi omista taidoistaan ilman yhteyttä omaan intuitioonsa. Heidän oli vaikea hahmottaa, millä tavoin olivat yhteydessä siihen, mutta kuitenkin tunsivat itsensä riippuvaisiksi luovan prosessin aikana niistä aistimuksista, joita intuitio sai heissä aikaan. Muotoilijoista oli mahdotonta kuvitella tekevänsä päätöksiä pelkästään tietoista ajattelua käyttäen. Intuition tuottamat aistimukset ja tuntemukset toimivat heillä tärkeinä luovaa prosessia ohjaavina tekijöinä. (Mielonen & Raami & Rouhiainen 2010, 5-7.)

Itselläni eri aistimusten kuvaaminen sanallisessa muodossa selvensi intuitiivisia kokemuksia sekä helpotti niiden havainnointia ja tulkintaa. Olin aiemmin tietoisesti havainnut tunnistavani intuition selkeämmin sisäisenä äänenä, mutta prosessin aikana huomasin, miten intuitio ilmeni myös kehon erilaisina tuntemuksina. Oikeat valinnat ja oivallukset tuntuivat voimakkaana hyvänolon tunteena rinnan alueella sekä selkeänä energian lisääntymisenä. Vastaavasti kielteiset vastaukset tuntuivat ylävatsan alueella ja pään fyysisenä liikkeenä. Huomasin pääni tekevän vaistomaisesti ei sanaa vastaavan liikkeen, kun intuition antama tuntemus oli kielteinen.

Havaitsin prosessin aikana, miten läsnäolo, jota intuition antamien signaalien kuuleminen ja aistiminen vaatii, on kiireessä haastavaa. Itsekritiikki ja pelko voivat myös hukuttaa alleen intuition antamat signaalit. Haastattelemani suunnittelija Teresa Moorhouse (Moorhouse 2013) kertoi omasta havainnostaan, miten intuitiivisesti oivallettu idea voi hetkessä muuttua mielessä mitäänsanomattoman tuntuiseksi. Hän tunnisti kuitenkin tämän muutoksen useimmiten johtuvan pintaan nousseesta itsekritiikistä ja tiedostavan ajattelun voimistumisesta. Vaikka intuition antama tunne tai aistimus on ollut voimakas, voivat omat pelot ja toiveet muuttaa intuition antaman tiedon tulkintaa. Intuition käytössä on oleellista osata erottaa pelko ja toiveajattelu intuition tuottamista aistimuksista ja tuntemuksista (Ruotsi 2012).

3.2 Muotoilija ja intuitio

Luovilla aloilla intuition käyttö on yleensä niin luontaista, ettei sen ilmenemistä tai käyttöä tarvitse ajatella erikseen. Anttilan (2006, 57) mukaan intuitiota ei voi ohittaa ammattillisen tiedonhankinnan eräänä olennaisena alueena. Muotoilija voi tietoista intuition käyttöä hyödyntäen saada paremman lopputuloksen suunnitteluprosessin sisällä eri vaiheissa ilmenevien ongelmien ratkaisussa, valintoja tehtäessä sekä muodostettaessa syvempää ymmärrystä asiakkaasta ja tehtävään liittyvistä ongelmista.

Ajatuksena intuition käyttö voi tuntua helpolta, mutta käytännössä oman intuition käyttäminen, kehittäminen ja saadun tiedon yhdistäminen osaksi tietoista tietoa, ei aina ole helppoa. Intuitiota käytettäessä on ensi arvoisen tärkeää, osata määritellä tarkasti sille asetetut tavoitteet ja kysymykset, mikä vaatii muotoilijalta syvällistä tehtävän tarkastelua. Suunnitteluun liittyvien ongelmien ja tavoitteiden tarkka määrittely on tärkeää, sillä intuition tuottama oivallus, aistimus tai tuntemus syntyy vastauksena asettamiimme tavoitteisiin ja tarpeisiin. (Dunderfeldt 2010, 40-41.) Intuition käytön tarkoituksena suunnitteluprosessissa ei ole tarkoituksellisesti oikaista mitään työvaiheita, vaan intuition käytön hyötynä on saada kaikki tieto käyttöön ratkaisuja ja valintoja tehtäessä. Intuitiota voidaan käyttää apuna määritellyn tavoitteen ja sen toteuttamisen välisen aukon ylittämässä. (Sassoon 2008, 8.)

Kun intuitiota halutaan käyttää luotettavana työkaluna suunnitteluprosessissa, on intuition käyttöä harjoitettava. Mielosen (2013) mukaan intuition kehittämisessä on kyse siitä, miten voi ohjata omaa ajatteluaan siten, että voi tietoisesti päättää, milloin on hyödyllisempää valita intuitiivinen tai tietoinen ajattelutapa. Tietoisella intuition harjoittamisella voidaan kehittää intuitiivisia prosesseja, joita voidaan käyttää apuna päätöksenteossa ja ideointiprosesseissa. Intuition tietoisempi käyttö ja parempi ymmärrys lisäävät luovuutta sekä auttavat joustavampaan ja kokonaisvaltaisempaan ajatteluun (Keinänen & Mielonen & Raami & Rouhiainen, 4). Tietoinen intuition käyttö ohjaavana työkaluna suunnitteluprosessissa vaatii muotoilijalta rohkeutta, avointa mieltä ja hyvää itsetuntemusta. (Dunderfeldt 2010, 11.)

Intuition käyttö ei tosin ole tae siitä, että tekee loistavia ja tuottavia ratkaisuja. Intuition antamat signaalit eivät välttämättä johda aina riskittömiin päätöksiin, joten ne voivat saada tekemään myös virheitä. Sokea intuition luottaminen tai ainoastaan tietoisin ajattelun painottaminen ei johda parhaaseen lopputulokseen. Tiedostavaa ajattelua

apuna käyttäen muotoilija voi tutkia ja testata, onko intuition antama ratkaisu tai oivalus paikkansa pitävä. Molempien ajattelutapojen käyttö tietoisesti yhdessä antaa parhaimman ratkaisun. (Mielonen & Raami 2011a.)

Intuitio voi antaa myös signaaleja oikeasta ideoinnin suunnasta, jonka voi hätäisellä päätöksellä tulkita jo lopulliseksi valinnaksi. On kuitenkin tärkeää kuunnella itseään ja intuition antamia signaaleja koko suunnitteluprosessin ajan. Prosessin aikana on yleistä, että jo aiemmin hyviksi koetut ideat osoittautuvatkin kokeilujen kautta toimiviksi vain ideatasolla. Usein intuitio on jo ennen idean hylkäämispäätöstä antanut merkkejä siitä, ettei kaikki ole vielä aivan kohdillaan, mutta ideasta ei silti halua luopua liian aikaisin. Kokeilujen jälkeen voi todeta, ettei idea toiminutkaan, vaikka tunne oli kertonut sen jo aiemmin.

Intuition käytön ja ilmenemisen kuvaileminen suunnitteluprosessissa, tuntuu menettävän osan intuition herkästä luonteesta ja merkityksestä, sekä jollain tasolla myös rikkovan perinteisesti ajatellun prosessin etenemisen kulun. Prosessin sisällä tapahtuu valintoja ja oivalluksia, joille ei löydy selkeitä selityksiä, mutta muotoilijan omat tuntemukset ja usko tuntuvat olevan kaikkien rationaalisten selitysten yläpuolella. Ongelmana muotoilijan näkökulmasta on se, miten saada myös muut vakuuttuneiksi valinnoista ja ratkaisuista, kun perusteluina käytetään omia henkilökohtaisia intuitiivisia aistimuksia ja tuntemuksia. Kun suunnittelua on ohjannut muotoilijan voimakas oikeassa olemisen tunne, on asiakkaan luottamus muotoilijan ratkaisuihin perusteltua. Luovan ajattelun ja intuition tuottama tieto on peräisin muotoilijan omista sisäisistä tuntemuksista, elämyksistä, kokemuksista ja oivalluksista, joiden merkitystä suunnittelua ohjaavina tekijöinä ei voi mitätöidä. Moorhouse esimerkiksi kertoi omalla kohdalla niiden lopputulosten olleen niin sanottuja hittituotteita, joita on ohjannut hänen oma vahva tunteensa oikeassa olemisesta (Moorhouse 2013). Usein intuition antamia ideoita verhotaankin myöhemmin keksimällä tarina niiden ympärille. Intuitiivisten tuntemusten ja kokemusten kautta saatu oivalus tuntuu vaativan rinnalleen rationaalisen selityksen, jotta idea olisi ammatillisesti pätevä. Moorhouse kertoi myös rakentaneensa joskus tarinan painokuosimallin ympärille jälkikäteen. Tosin hän totesi tarinan kuitenkin kuuluvan painokuosin ideaan, vaikkei se ollutkaan ollut sen tietoinen lähtökohta. (Moorhouse 2013.)

Muotoilija voi hyödyntää intuitiotaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, sillä tarvitsemme intuitiota myös toisten ymmärtämiseen. Asiakkaan kanssa toimiessa osa ymmärryksestä muodostuu intuitiivisten tuntemusten kautta. Niissä tapauksissa jolloin

tehtävään liittyen on joko liian vähään tai liian paljon tietoa, voi intuitio toimia hyvänä apuna määriteltäessä tehtävää tarkemmin (Mielonen & Raami 2011a). Moorhouse kertoi omasta kokemuksestaan, miten intuitio on voinut ohjata pieleen etenkin silloin, kun asiakkaan tehtävänmäärittely on ollut vaillinainen ja suunnittelu on aloitettu omien hataarien mielikuvien pohjalta. Hän korostikin sitä miten tärkeää on kuunnella tarkasti tehtävänmäärittelyä, olla läsnä ja tulkita asiakasta kaikilla aisteilla. (Moorhouse 2013.)

Moorhousen mukaan asiakkaan ja muotoilijan molemmin puolinen luottamus on hyvin tärkeää. Muotoilijan tehtävänä on tuoda hyvällä suunnittelulla lisäarvoa tuotteisiin sekä luoda tuotteita jotka herättävät tunteita. Muotoilija havainnoi luonnostaan pieniä ympäristön signaaleja ja tunnistaa, usein alitajuisesti, niissä piileviä tulevia trendejä. Asiakkaan luottamus muotoilijan kykyihin tunnistaa tuotteen kiinnostavuus ja ajankohtaisuus ovat luottamuksen osoitus muotoilijan kykyihin. (Moorhouse 2013.)

Moorhouse toi esiin myös toisen tyyppisen haasteen intuition käytöstä asiakkaan kanssa. Hän oli huomannut miten pitkäaikaisessa asiakassuhteessa voi käydä siten, että suunnittelussa alkaakin ottaa enemmän huomioon asiakkaan mieltymykset, kuin että kuuntelisi itseään. Oman intuition kuunteleminen vähenee, ja alkaa toimia enemmän asiakkaan mieltymysten mukaisesti. (Moorhouse 2013.)

Muotoilijalle oman intuition tietoinen kuunteleminen ja kyky sen antamien signaalien tulkintaan ovat tärkeitä taitoja parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

4 Nordic Bakery

Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Lontoossa toimiva, mutta pääosin suomalaisomistuksessa oleva kahvilaketju Nordic Bakery. Kahvilaketju on perustettu 2007. Nordic Bakeryllä on Lontoossa kolme kahvilaa ja neljäs avautuu keväällä 2013.

Tässä luvussa avaan Nordic Bakeryn konseptia, visuaalista maailmaa ja tuotevalikoimaa. Näiden pohjalta muodostan luvun lopussa oman mielikuvan Nordic Bakerysta sekä kerää yhteen konseptista mieleeni tulevia sanoja.

4.1 Kahvilaketjun konsepti

Kahvilaketjun konsepti perustuu pohjoismaalaiseen kulttuuriin, niin tarjonnaltaan kuin visuaalisestikin. Tuotteet, värimaailma ja materiaalit liittävät ihmiset kulttuuriperintöön, mutta samalla myös näyttävät muille keitä olemme, mistä tulemme. Kulttuuriin sidonnaiset asiat voivat herättää myös täysin erilaisia miellelyhtymiä eri kulttuureissa.

Olen asunut useamman vuoden pois Suomesta ja tunnistin kahvilaketjun konseptissa sen, miten he ovat hyödyntäneet sitä, miten jokapäiväiset arkiset asiat ja esineet saavat uudenlaisia merkityksiä, kun niitä pohtii ja miettii kauempaa. Nordic Bakery tuo esiin jotain meille pohjoismaalaisille hyvin tuttua siten, että tuote saa vieraassa ympäristössä toisenlaisia merkityksiä ja niiden kulttuuritausta korostuu. Kauempaa katsottaessa omaan kulttuuriin liittyviin asioihin tulee tiedostavampi tunneyhteys sekä näkemys niiden ainutlaatuisuudesta. Tämän kokemuksen ymmärtäminen auttaa mielestäni valitsemaan omasta kulttuurista sellaisia elementtejä, joiden uskoo olevan kiinnostavia myös vieraassa kontekstissa.

Miisa Mink, joka on yksi kahvilan omistajista, kuvailee kahvilan konseptia Glorian Kotilehden artikkelissa seuraavasti: ”Kahvilaa ei ole missään nimessä suunniteltu vain pohjoismaalaisille. Haluamme tarjota kiinnostavan näkökulman pohjoismaisesta kulttuurista. Konsepti koskettaa ihmisiä, joilla on tietynlainen visuaalinen sensibiilitteetti.” Kahvilakonseptin tarkoituksena on tarjota kiireetön miljöö suurkaupungin hälinän keskellä. (Wahlsten 2010, 26.)

Kaikki ylimääräinen melu ja visuaalinen häly on haluttu pitää mahdollisimman vähäisenä. Kahviloissa ei soiteta lainkaan taustamusiikkia, mikä on ollut tietoinen päätös jo kahvilakonseptia suunniteltaessa. Hiljaisuus keskellä suurkaupunkia kuulostaa itsestäni rauhoittavalta, mutta äänetön tila voi tuntua vastakohtaisesti myös ahdistavaltakin. Hiljaisuudessa on joko helpompi tai pakko kuunnella omia ajatuksiaan, riippuen siitä miten hiljaisuuden kokee. Hiljaisuutta voi myös pelästyä, koska se johtaa tiedostamaan minuutemme. (Paalasmaa 1993, 154-155). Suurkaupungissa, kuten Lontoossa, on vaikea erottua, mutta hiljaisuus voi olla sellainen elementti, joka antaa asiakkaan kahviläkäynnille mahdollisuuden toisenlaiseen kokemukseen. Hiljaisuus antaa asiakkaalle mahdollisuuden hiljentyä ja olla läsnä.

4.2 Visuaalinen maailma

Kahviloiden sisustuksessa on käytetty suomalaisten suunnittelijoiden tuotteita. Pöytinä ja tuoleina on käytössä sekä Ilmari Tapiovaaran suunnittelemaa Pirkkasarjaa, että Alvar Aallon suunnittelemaa pöytiä ja tuoleja. Kahviloissa pääasiallisena astiastona on käytössä Kaj Franckin Teema-astiasto. (Kuva 1)

Kuva 1. Kahvila Nordic Bakery'n visuaalinen maailma

Kahvilaketjun konseptin perustana on pohjoismaalaisuus, jota on tuettu hyvin selkeillä pohjoismaalaisuuteen viittaavilla valinnoilla. Kaikki ylimääräinen visuaalinen häly on haluttu pitää minimissä. Värytys on hyvin harmoninen ja huonekalujen ja seinien pinnoissa näkyy puun luonnollisia sävyjä. Kahvilan visuaalista maailmaa voisi kuvailla helposti tunnistettavaksi perinteiseksi pohjoismaalaiseksi ympäristöksi.

4.3 Tuotevalikoima

Kahvilan tuotevalikoima perustuu pohjoismaalaisiin tuotteisiin. Tarjolla on muun muassa karjalanpiirakoita, korvapuusteja ja ruisleipää erilaisilla täytteillä. Myytäviä tuotteita yhdistää aineiden mahdollisimman puhdas alkuperä.

Kahviloissa on myynnissä myös kahvilan omia tuotteita kuten esimerkiksi ruisnappeja ja mehuja. (Kuva 2)

Kuva 2. Nordic Bakery:n omia myynnissä olevia tuotteita

Tuotevalikoimassa on meille pohjoismaalaisille hyvin tuttuja tuotteita, mutta tuotteille syntyy toisenlaisia merkityksiä vieraassa ympäristössä. Vieraassa kontekstissa niistä tulee eri tavalla mielenkiintoisia ja niiden kulttuuritausta korostuu. Jo alkujaan konseptia luotaessa on mielestäni hyvin oivallettu, mitä eri arvoja tuotteet saavat vieraassa kontekstissa.

4.4 Omat mielikuvani Nordic Bakerysta

Tässä luvussa muodostan sekä visuaalisen että sanallisen mielikuvan Nordic Bakerysta. Mielikuvat perustuvat kahvilaketjun konseptiin, visuaaliseen maailmaan ja tuotevalikoimaan. Mielikuvien tavoitteena on olla ohjaavana ja suuntaa antavana apuna suunnitteluprosessin ideointi- ja luonnosteluvaiheessa sekä auttaa tiedostamaan syvällisemmin kenelle olen suunnittelemassa.

Muodostaessa mielikuvaani Nordic Bakerysta koetan olla keskittymättä liikaa yksityiskohtiin. Tavoitteena on ennemminkin sisäistää kahvilaketjun olemus tunnetasolla kuin luoda mitään selkeitä muoto- tai värimaailmoja. Katsominen ja se, mitä näemme, johtaa monenlaisiin ajatuskulkuihin, niin tiedostettuihin kuin tiedostamattomiinkin. (Sava 2007, 61;97.) Mielikuvia kootessani koetan antaa mielelleni vapauden valita intuitiivisesti kuvia ja sanoja. Muodostettuani mielikuvat, annan niiden asettua rauhassa mieleeni ja antaa tiedostamattoman mieleni työstää mielikuvia rauhassa ennen kuin aloitan kuosimallien tarkemman miettimisen ja luonnostelun.

Pallasmaa (Pallasmaa 1993) tuo esiin Ehrenzweigin kehotuksen luoville henkilöille harjoittaa itsessään kykyä ja halua tehdä näkemyksensä tahallisesti epämääräisesti. Hänen mukaansa ongelman pystyy kartoittamaan kokonaisuudessaan ja monimutkaisuudessaan paremmin, kun tiedostamaton näkemys kohdistuu laajempaan alueeseen. Myös Paul Kleen ajatus siitä, että taiteilijan on hajotettava huomionsa kuvioon ja taustaan samanaikaisesti, tukee sitä ajatusta, että syvemmän ymmärryksen muodostamisessa on olennaisempaa tiedostaa tunteen tasolla, mitä näkee kuin keskittyä yksityiskohtiin. (Paalasmaa 1993, 42.)

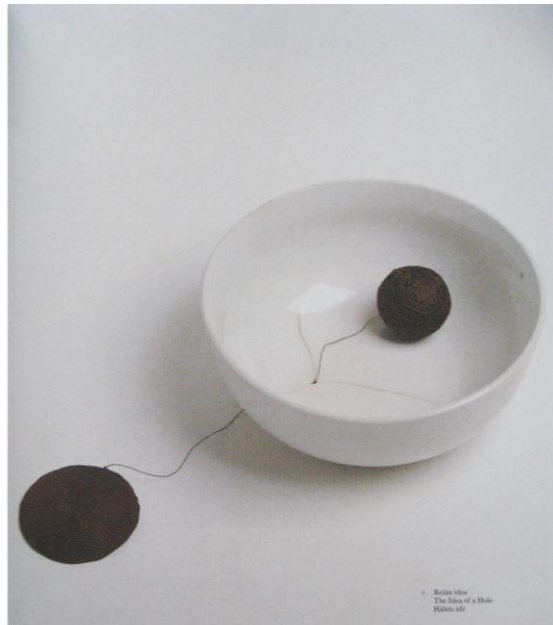
Katsominen luo mielikuvia joilla ei ole selkeää muotoa.

4.4.1 Visuaalinen mielikuva

Nordic Bakeryn konseptissa korostuu luonnollisesti pohjoismaalainen kulttuuritausta, johon koko konsepti perustuu. Kahviloiden sisutuksella ja tuotevalikoimalla on pyritty kuvastamaan olennaisimpia asioita pohjoismaalaisesta visuaalisesta ympäristöstä ja ruokakulttuurista. Tai toisinpäin ajateltuna, kaikki ylimääräinen on pyritty karsimaan pois. Olennaisen korostaminen ja turhan karsiminen ovat mielestäni tärkeä pohja konseptin kokonaisuutta mietittäessä.

Mielikuvien luomisessa, kahviloiden hiljaisuus oli elementtinä kiinnostava. Hiljaisuus tuo mieleeni hitaan rytmin, pysähtymisen tunteen. Hiljaisuudella on mielessäni yhteys ajankulkuun ja hetkessä läsnä olemiseen.

Valitsemani kuvat kuvastivat mielestäni samankaltaista tunnetta, minkä olin sisäistänyt kahvilaketjua tutkiessani. Kuvan tarkoituksena onkin kuvastaa sitä tunnetta, minkä sain kahviloista sekä niiden tunnelmaa. En tulkinnut kuvien muodostamaa kokonaisuutta vielä tässä vaiheessa tarkemmin. Jätin tarkemman tulkinnan visuaalisesta mielikuvas-
ta, kuten sanojenkin kohdalla, alitajuntani pohdittavaksi. (Kuva 3)

Kuva 3. Nordic Bakery kahvilaketjun mielikuva visuaalisena kuvana

4.4.2 Sanat

Kootessa mielikuvaani konseptista sanojen kautta tein samoin kuin visuaalisen mielikuvan kuvia valitessani. Kuuntelin mieltäni ja nappasin sanoja, jotka tuntuivat merkityksellisiltä konseptin kokonaisuutta ajatellen. Keräsin yhteen sanoja osittain tietoisella ja osittain tiedostamattomalla tasolla. Valitsemani sanat yhdistyivät mielessäni kahvilaketjun visuaaliseen, tuote- ja äänimaailmaan. (Kuva 4)

OIVALLUS Tavallinen hiljaisuus Harmonia nyanssit

Kuva 4. Nordic Bakery kahvilaketjusta mieleeni tulleita sanoja

Tavallisuus sanana tuli ensimmäisenä mieleeni, kun keskityin kuuntelemaan ajatuksiani. Tutkittaessa konseptia meidän pohjoismaalaisten näkökulmasta, tavallisuus sanana kuvastaa mielestäni kahvilaketjun konseptin kokonaisuutta. Tavallisuus on ehdottomasti positiivinen ilmaus tässä kontekstissa. Pienin ja hienovaraisin nyanssein tavallisuuden on tuotu jotain arvokasta ja kokemuksellisuutta. Konseptissa pidän tärkeänä oivalusta nähdä meille tuttujen ja arkipäiväisten tuotteiden merkitys vieraassa ympäristössä.

En halunnut tässä vaiheessa vielä tarkentaa sanojen merkitystä tarkemmin. Tartuin lauseisiin ja sanoihin, kuulin miten niissä voisi piillä niitä vastauksia ja kysymyksiä joita haen. Psykologi Jane Abercombien mukaan oman mielen voi johdattaa uusiin ja odottamattomiin ajatuskulkuihin monimerkityksellisiä sanoja käyttäen. Sanojen ja lauseiden aikaansaama tunne saa ajatukset kulkemaan tiettyjä polkuja. (Paalasmaa 1993, 42.) Tunne liikuttaa ajattelua (Sava 2007, 62).

5 Suunnitteluprosessi

Kerron ensin suunnitteluprosessin yleisestä kulusta, miten eri vaiheet rytmittyvät prosessin sisällä.

Suunnitteluprosessin kulun kuvaaminen on vaikeaa, koska prosessin aikana siirrytään jatkuvasti edestakaisin eri vaiheiden välillä ja eri vaiheet ovat myös keskinäisessä vuorovaikutuksessa koko luovan prosessin ajan (Paalasmaa 1993, 52).

Graafinen suunnittelija Paul Rand on kuvaillut suunnitteluprosessin etenemistä kolmessa eri vaiheessa, jotka mukailevat Graham Wallasin vaihekaaviota luovan prosessin etenemisestä. Nämä kolme eri vaihetta ovat valmistelu- ja ideointivaihe, hautomisvaihe sekä valaistuminen eli suunnittelutehtävän selventyminen. (Kroeger 2008, 46.)

Suunnitteluprosessin aloittaa valmistelu- ja ideointivaihe. Suunnitteluprosessi lähtee ongelman tutkimisesta eri näkökulmista, haparoivien tai viimeistelyjen luonnosten tekemisestä sekä suunnittelun päämäärän ja tavoitteiden määrittämisestä. (Kroeger 2008, 46.) Tähän vaiheeseen liittyy paljon pohtimista ja ajattelua.

Ensimmäistä vaihetta seuraa hautomisvaihe, jolloin ongelma unohdetaan ja se jätetään hautumaan mieleen. Rand toteaa hänen työskentelyssään ongelman hautumaan jättämisen ja tauon olleen tärkeässä roolissa osana ongelmanratkaisua. Aika antaa alitajuisille miellelyhtymille ja assosiaatioketjuille rauhan avautua. (Kroeger 2008, 46.) Outi Heiskanen on todennut, että kun hellittää hirveästä yrittämisestä, pääsee selville siitä, mitä tekee (Bardy1998, 55). Tällöin syntyy rentoutunut tila, jonka on todettu auttavan oivalluksen syntymistä.

Kolmas vaihe on valaistuminen, eli ongelman selventyminen. Tauon jälkeen ongelmalle tuleekin yllättäen ratkaisu. Ideaa tutkitaan ja arvioidaan, vastaako se suunnittelulle asetettuja määritteitä, eli toimiiko idea. Rand kertoo pitkällä suunnittelukokemuksella, että ensimmäinen mieleen tuleva idea on kuitenkin harvoin haluttu ratkaisu ongelmaan. Ideaa on arvioitava rehellisesti ja kenties todettava, ettei se sittenkään taida toimia. Hän toteaaakin sen olevan luontaisesti prosessiin kuuluvaa, että pohdinta aloitetaan useamman kerran uudelleen. Randin mukaan hänen pitkällä urallaan on kenties vain noin kymmenen kertaa käynyt, että ensimmäinen idea olisi toiminut ilman suurempaa uudelleen muokkaamista. (Kroeger 2008, 46.)

Kun idea lopulta pulpahtaa mieleen, hämmästelee itsekin, miksei se ollut tullut heti mieleen. Yleensä vastaus tuntuu itsestään selvältä, mitä se ei kuitenkaan ole ollut suunnittelua aloitettaessa, ainakaan tiedostavalle mielelle. Rand mukailee Goethen ajatusta, ettemme näe sitä mikä on meitä lähinnä (Kroeger 2008, 51.) Tarvitsemme hetkittäin välimatkaa asioille, nähdäksemme ne selvemmin. Aika, tauko, on tällainen välimatka.

D.E Hutchinson on myös päätenyt tutkimuksissaan vastaavanlaiseen luovan prosessin jakoon. Hän korostaa erityisesti vaikean ja vaativan tietoisien ponnistelun jälkeen tapahtuvaa työskentelyn keskeytymistä, jolloin piilotajuiset prosessit käynnistävät tuottaakseen tekijälleenkin yllättävän ratkaisun.(Paalasmaa 1993, 52.)

Brian Lawson esittää yksinkertaistetun kaavan suunnitteluprosessista, jossa ovat analyysi, päättely ja päättelyn tulos. Päätoiminnot ovat nämä, mutta prosessin ajan kuljetaan edestakaisin näiden vaiheiden välillä. Hän toteaaakin, ettei ole olemassa yhtä suoraa suuntaa eteenpäin, vaan jokaisen on itse muodostettava omat kulkureittinsä prosessin sisällä. (Lawson 1983, 28.)

Jokaisella suunnitteluprosessilla on alku, keskikohta ja loppu, kuten kaikilla tarinoilla. Näiden eri kohtien hahmottaminen ja ymmärrys, eivät välttämättä auta suunnittelemaan parempia tuotteita, mutta ne auttavat muotoilijaa keskustelemaan prosessin tapahtumista. Tämä on tärkeää etenkin silloin, kun suunnitteluprosessissa on mukana maksa-va asiakas. Tarina avaa asiakkaalle tapahtumien kulkua ja antaa mahdollisuuden tuntea olevansa enemmän mukana ja läsnä suunnitteluprosessissa. (Stillman 2012.)

5.1 Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Suunnittelun päämääränä on kahvilaketju Nordic Bakeryn konseptiin sopivan painokuosin suunnittelu. Alkuun sovimme yhdessä toimeksiantajan kanssa painokuosin käyttömahdollisuuksista. Tuotteiksi valikoituivat keittiöpyyhe, esiliina, kassi ja tarjotin.

Toimeksiantaja kysyi alkuun, haluanko suunnitella miettimättä toteutuksen kustannuksia ja tehdä jotain, mikä olisi visuaalisesti mielestäni mielenkiintoisin vaihtoehto vai, haluanko suunnitella lopulliset kustannukset huomioon ottaen. Jälkimmäinen vaihtoehto oli toimeksiantajani mukaan kuitenkin realistisempi vaihtoehto, kun ajatellaan lopullisten tuotteiden toteuttamista. Valitsin jälkimmäisen vaihtoehdon, jossa kustannusten

minimointi määritteli suunnittelua. Suunnittelussa tavoitteenani ei ollut vain kustannusten minimointi, vaan suunnitella mielenkiintoista mahdollisimman vähin kustannuksin. Kustannusten huomioon ottaminen määritteli myös käytettävän tekniikan. Kun punta-roin kudonnan ja painotekniikan välillä, painotekniikan edullisemmat kustannukset puolsivat sen valintaa opinnäytetyössä käytettäväksi tekniikaksi.

Alkuun sovimme keittiöpyyhkeiden, esiliinan ja tarjottimen suunnittelun, mutta muuten toimeksiantaja ei asettanut mitään rajoituksia ideoinnille. Pidin kuitenkin selvänä, että painokuosin ja tuotteiden tulee myötäillä kahvilaketjun yrityskuvaa.

Ideoinnin ja suunnittelun lähtökohtana käytän omaa tulkintaani Nordic Bakeryn konseptista, visuaalisesta maailmasta sekä tuotevalikoimasta. Näiden pohjalta muodostamani mielikuvat esittelin aiemmin luvussa neljä. (Visuaalinen mielikuva 4.4.1; Sanat 4.4.1). Suunnittelemani malleja on kuitenkin tarkoitus yhdessä toimeksiantajan kanssa tarkentaa prosessin edetessä.

En pitänyt tässä suunnittelutehtävässä vallalla oleviin tai tuleviin trendeihin tutustumista tärkeänä, koska halusin suunnittelun pohjautuvan Nordic Bakeryn konseptin kokonaisuuteen. Alkuun tein itselleni muutamia määreitä suunnittelun rajaamiseksi. Halusin nähdä tavallisessa jotain arvokasta. Kuosin olisi tarkoitus pysyä äänellisesti samalla tasolla muiden tuotteiden kanssa, joten sen ei ole tarkoitus erottua, vaan olla luonteva osa kokonaisuutta.

5.2 Alkutaival

Alkuun ajattelin ja pohdin vain kahvilan konseptia, myytävänä olevia tuotteita ja tunnelmaa. Mietin ja pohdin paljon konseptin takana olevia arvoja. Käytin hyödykseni aiemmin tekemääni visuaalista mielikuvaa sekä konseptiin yhdistämiäni sanoja. (Luvut 4.4.1; 4.4.2). Keskityin olemaan osa kokonaisuutta ja keräämään mielikuvien tuomaa materiaalia intuitiolle. Annoin tekemieni mielikuvien asettua rauhassa mieleeni ja alitajuntani työstää niitä rauhassa, ennen kuin aloitin kuosimallien tarkemman miettimisen ja luonnostelun. Ajatuksia ja ideoita tuli paljon, mutten tarttunut vielä mihinkään mieleen tulleeseen ideaan. Ideoista ei syntynyt mitään tunne reaktiota tai selkeää innostumista. Tästä tiesin, etten ollut vielä hahmottanut oikeaa tyyliä ja suuntaa suunnittelulle.

Konsepti alkoi hahmottua mielessäni myös henkilönä, jonka kautta peilasin omia havaintojani ja oikeastaan koko suunnitteluprosessin ajan kävin keskustelua tämän mielikuvahenkilön kanssa. Tein kysymyksiä, joihin koetin saada vastauksia tämän henkilön kautta. Myöhemmin prosessin aikana mielsin tämän henkilön intuitiokseni. Tällä tavoin intuition tiedostavampi kuunteleminen oli helpompaa. Kun kuuntelin tämän mielikuvahenkilön antamia vastauksia, oli hetkittäin vaikeaa tietää antoiko vastauksen intuitio vai vaikuttiko vastaukseen omat toiveeni ja pelkoni. Suunnitteluprosessin alusta lähtien tiedostin intuition ja omien pelkojeni sekä itsekritiikin sekoittuvan helposti keskenään. Mielikuvahenkilön kautta sain enemmän luottamusta intuitiivisille tuntemuksille sekä herkemmin erotettua intuition antamat tuntemukset pelon ja epävarmuuden tunteista.

Ennen ajatusten selkeytymistä, mieli tuntuu seikkailevan hyvinkin sekavalla tavalla joka puolella. Mieli hakee ratkaisuja kaikista mahdollisista paikoista. Paul Rand kuvailee luovassa prosessissa tätä vaihetta siten, että olo on kuin olisi eksyksissä labyrintissä, eikä ole mitään tietoa minne päin olisi suunnattava (Kroeger 2008, 51). Itse kuvailisin ajatusten sinkoilua hetkittäin vastaavanlaiseksi kaaokseksi päässäni, kuin jos kaikki eläintarhan eläimet olisi päästetty samaan aikaan vapaaksi. Kaikki se epämääräinen ja hetkittäin paniikinomainenkin vaeltelu ideasta toiseen ja ajatuksesta seuraavaan, ovat tärkeä osa prosessia. Jollain tasolla koko sekavan jakson ajan säilyy kuitenkin tunne ja luottamus siihen, että kaikki palaset asettuvat aikanaan omassa rytmissä paikoilleen. Outi Heiskanen on mielestäni kuvaillut hänen omaa tekemisen filosofiaansa hienolla vertauksella luonnon omaan rytmiin: "Kukka aukeaa omassa tahdissaan, luonnolla on oma rytmensä" (Bardy 1998, 55). Luottamus omiin kykyihin ja kaiken selvenemisestä ajallaan on tärkeää, mutta suunnittelun tavoitteen selkeneminen vaatii joka tapauksessa myös paljon pohdintaa ja tutkimusta.

Kun olin mielessäni tarkentanut mielikuvani konseptista, visuaalisesta maailmasta ja kahviloiden tunnelmasta, jätin suunnittelun kokonaan. En tehnyt tietoisesti mitään, syysän tehtävän jonnekin sieluni syövereihin. Mutta jollain tasolla se kulki kuitenkin koko ajan mukani.

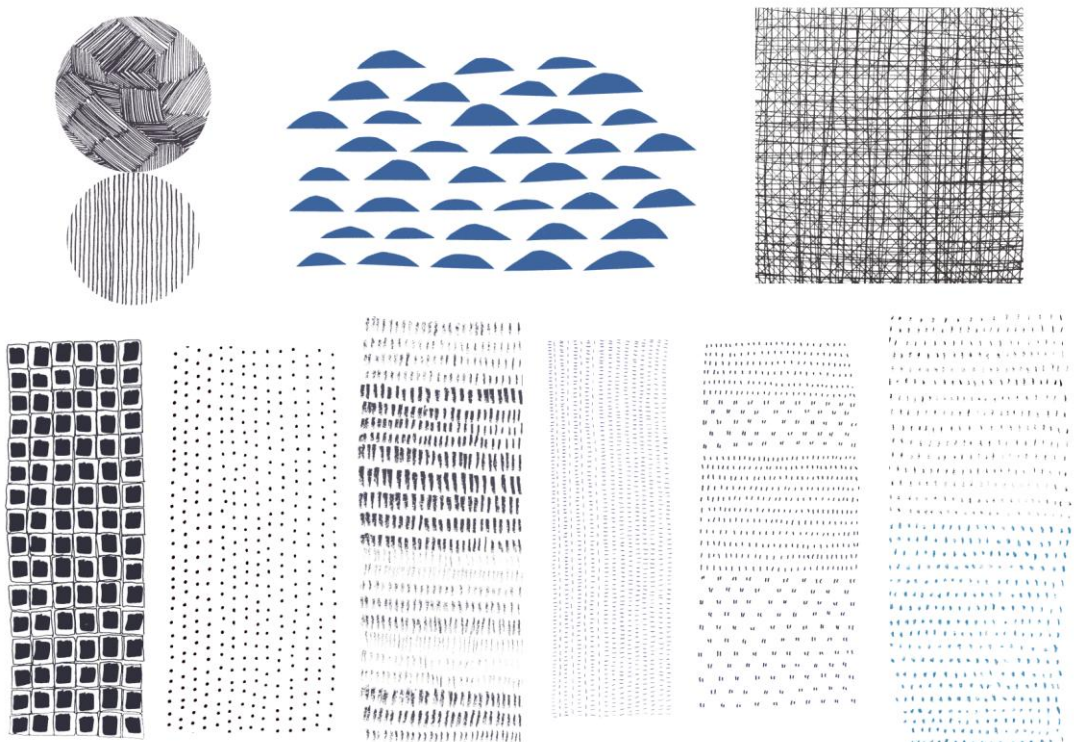
5.3 Ideointi ja luonnostelu

Kun olin jättänyt tehtävän muhimaan tutkittuani ja pohdittuani konseptia, alkoi jonkin ajan kuluttua mieleeni muodostua vahva tunne siitä, minkä tyyppistä painokuosia lähtisin suunnittelemaan. Tavoitteeksi muodostui tehdä jotain tavallista, muttei kuitenkaan

mitäänsanomatonta. Pohdin tässä vaiheessa enemmänkin painokuosin luonnetta, kuin vielä mitään muotoja tai värejä. Ajatuksenani oli, että jos tässä vaiheessa teen mieleeni tarkemman mielikuvan painokuosin luonteesta, intuitioni ohjaa ideointia ja luonnostelua siihen suuntaan, että luonnosteluun siirtyy niitä elementtejä, jotka tukevat suunnittelun päämäärää. Joten luonnostelun alkuvaiheessa oli tärkeämpää tiedostaa suunnittelun päämäärä, kuin keskittyä tarkemmin väreihin tai muotoihin.

Ensimmäisiä luonnoksia tehdessäni luonnosten jälki ei ollut olennaista, vaan piirtäminen. Luonnostelua voisi kuvailla käsillä tehdyksi ajatustyöksi. Samalla se toimi myös ajatusten selventämisenä ymmärrettävämpään muotoon.

Ensimmäisiä luonnoksia tarkastellessani kuviot tuntuivat liian mitättömiltä. (Kuva 5). Mietin kuitenkin, että jotain niissä on oltava, koska toistin hyvin samankaltaista rytmitystä luonnoksissa. Ennen kuin palaset loksahdivat paikoilleen, jokin sanoi, ei vielä. Ääni ja tunne kertoivat, että mieti ja katso tarkemmin. Nordic Bakeryn luonnetta niissä en nähnyt tai tuntenut. Intuitiivinen tunne kertoi kuitenkin, että luonnoksissa on jotain arvokasta, joten pidin luonnoksia esillä ja vilkuilin niitä aina aika ajoin.

Kuva 5. Ensimmäiset luonnokset

Haastattelemani Teresa Moorhouse kertoi myös kiinnostavansa luonnosteluvaiheessa luonnoksia seinälle ja ohi kulkiessaan katselevansa niitä. Hän ei tutki luonnoksia tarkemmin, vaan odottaa kunnes jokin luonnoksista alkaa kiinnostaa enemmän. Luonnoksia tehdessään Moorhouse kertoi usein käyvän siten, että päässä syntynyt idea näyttääkin paperilla mitättömältä. Hänelle tulee tunne, ettei ideaa ehkä kannattakaan jatkaa eteenpäin. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että pienen tauon jälkeen luonnoksesta näkee paremmin, onko se jatkokehittelyn arvoinen. Tauko antaa etäisyyttä luonnoksiin, ja ne alkaa nähdä hieman eri tavalla. (Moorhouse 2013)

Kerään ja teen mahdollisimman paljon materiaalia ideoinnin aikana. Pohdin ja mietin, peilaan ideoita johonkin niin sanottuun ykkösideaan, aivan kuin varmistelisin valintaani peilaamalla sitä vielä kerran johonkin toiseen ideaan. Sisäinen tunne on kuitenkin jo alusta alkaen ollut vahva, mutta tiedostava ajatteluni vaatii testaamaan ideaa kerta toisensa jälkeen.

Joukossa oli luonnoksia jotka tuntuivat heti väärältä suunnalta, mutten kuitenkaan halunnut luopua niistä liian aikaisin. Minulle on tyypillistä antaa itseni puoliluvallisesti luisua sivuraiteille, pitää mukana joitain ideoita, jotka tiedän täysin asiaan kuulumattomiksi. Myöhemmin tosin mietin toimivatko nämä vieraammilta tuntuvat ideat peilinä, joihin vertaan muita tärkeämmiltä tuntuvia ideoita tarkistaakseni, että olen oikealla polulla. Ehkä niiden tehtävä on olla kontrastina ja peilinä.

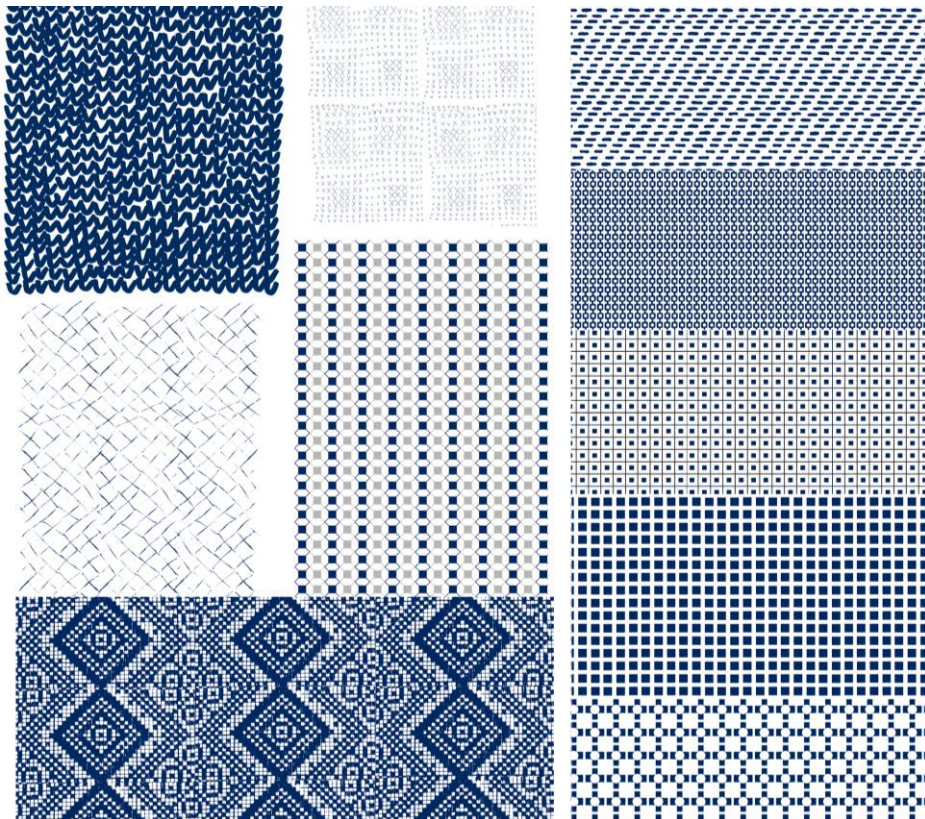
Piirtäminen, luonnosten katseleminen ja niiden tuomat mielikuvat auttoivat luonnostelun viemistä eteenpäin. Useammassa tietolähteessä tuli vastaan pohdintaa siitä, mitä eroa on käsin tai tietokoneella luonnostelulla. Kun ajatellaan, että luovassa prosessissa ajatustyöllä on merkittävä rooli, käsin piirtäminen on hitaampaa, ja näin ollen antaa enemmän aikaa ajattelulle, sekä mielelle tulkita kuvaa. Käsin luonnostelun tärkeyttä korostetaankin usein ajattelua tukevana toimintana. Sassoon kertoo, että kynä voisi jopa itsestään ohjata oikeaan ratkaisuun käsin luonnosteltaessa. (Sassoon 2008, 17.)

Graafinen suunnittelija Paul Rand on kuvaillut käsin luonnostelun tärkeyttä muotoilijalle hieman eri perustein: "Käsin luonnostelu on se, mikä erottaa muotoilijan lehmästä tai tietokoneohjelmoijasta" (Kroeger 2008, 44.) Tietokoneella työskenneltäessä on vaarana, että lopputulos alkaa näyttää liian aikaisin valmiilta. Ei tule tarvetta työstää ideaa vielä pidemmälle. Käsin luonnostelu voi viedä ideaa helpommin pidemmälle ja useampiin eri suuntiin. Itsestäni tuntuu, että käsin piirrettyyn luonnokseen syntyy syvempi yhteys, se tuntuu enemmän omalta.

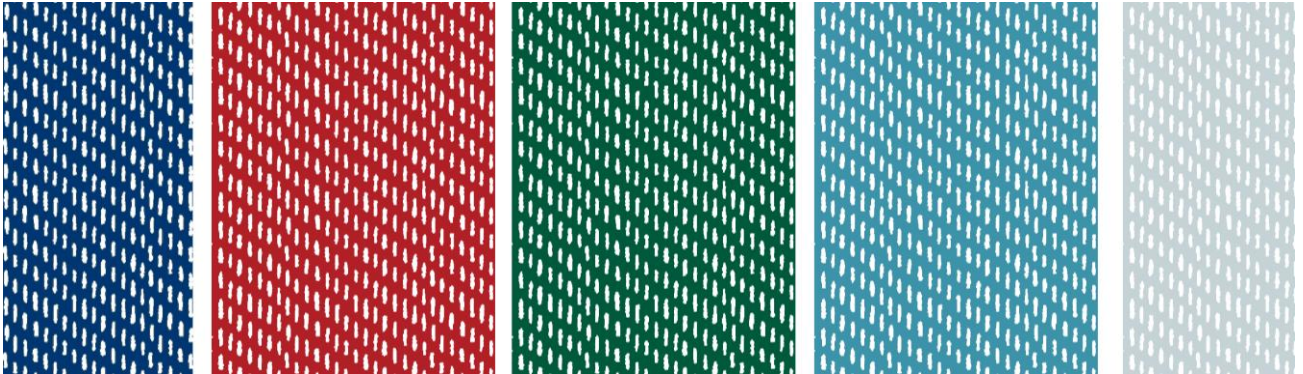
Luonnostelun aikana muodostui vahva tunne siitä, että tiedän mitä pitää tehdä, vaikken osannutkaan heti laittaa ideaa visuaaliseen muotoon. Kun luonnostelen, tunnistan luonnoksesta tunteen kautta milloin näen jotain sellaista mikä liittyy alussa olleeseen vahvaan ajatukseen. En tiedä, voinko käyttää tästä alun tunteesta sanaa visio tai mielikuva, sillä kyseessä on enneminkin tunne siitä, että tiedän mitä tehdä, vaikkei mielessä ole mitään visuaalista mielikuvaa päämäärästä. En näe sitä, on vain tunne tiedosta. Kenties se on joku välähdys mikä kestää niin pienen hetken, etten muista mikä kuva mielessäni välähti, mutta lähdän etsimään tietäni sitä kohti.

5.4 Luonnosten työstäminen

Tässä työssä kuitenkin koin, että oli tarkoituksen mukaista jatkaa piirrettyjen luonnosten työstöä tietokoneella, koska en halunnut painokuvion olevan käsillä tehdyn näköistä, vaan hyvin selkeää, suoraviivaista ja tarkkarajaista. (Kuva 6) Tässä vaiheessa keskityin vielä pelkästään kuvioon ja rytmitykseen. Värien käytön rajasin yhteen painoväriin, mutta en miettinyt värejä muuten vielä tarkemmin. Tutkin kuvioita myös useammilla eri väriyksillä lähinnä nähdäkseni miten luonnoksen luonne muuttuu eri väriä käyttäen. (Kuva 7)

Kuva 6. Tietokoneella jatkettuja luonnoksia

Kuva 7. Kokeiluja värityksen vaikutuksesta kuvioon

Tutkin luonnosten toimivuutta myös yhdistämällä luonnoksia valokuviiin.(Kuva 8)

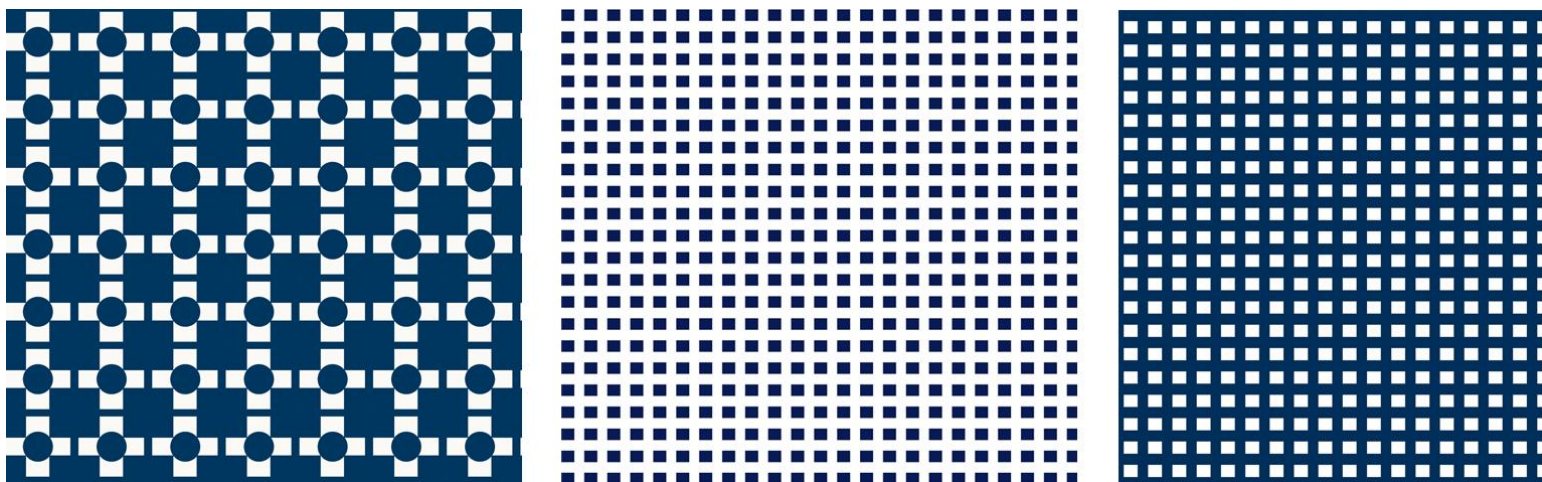
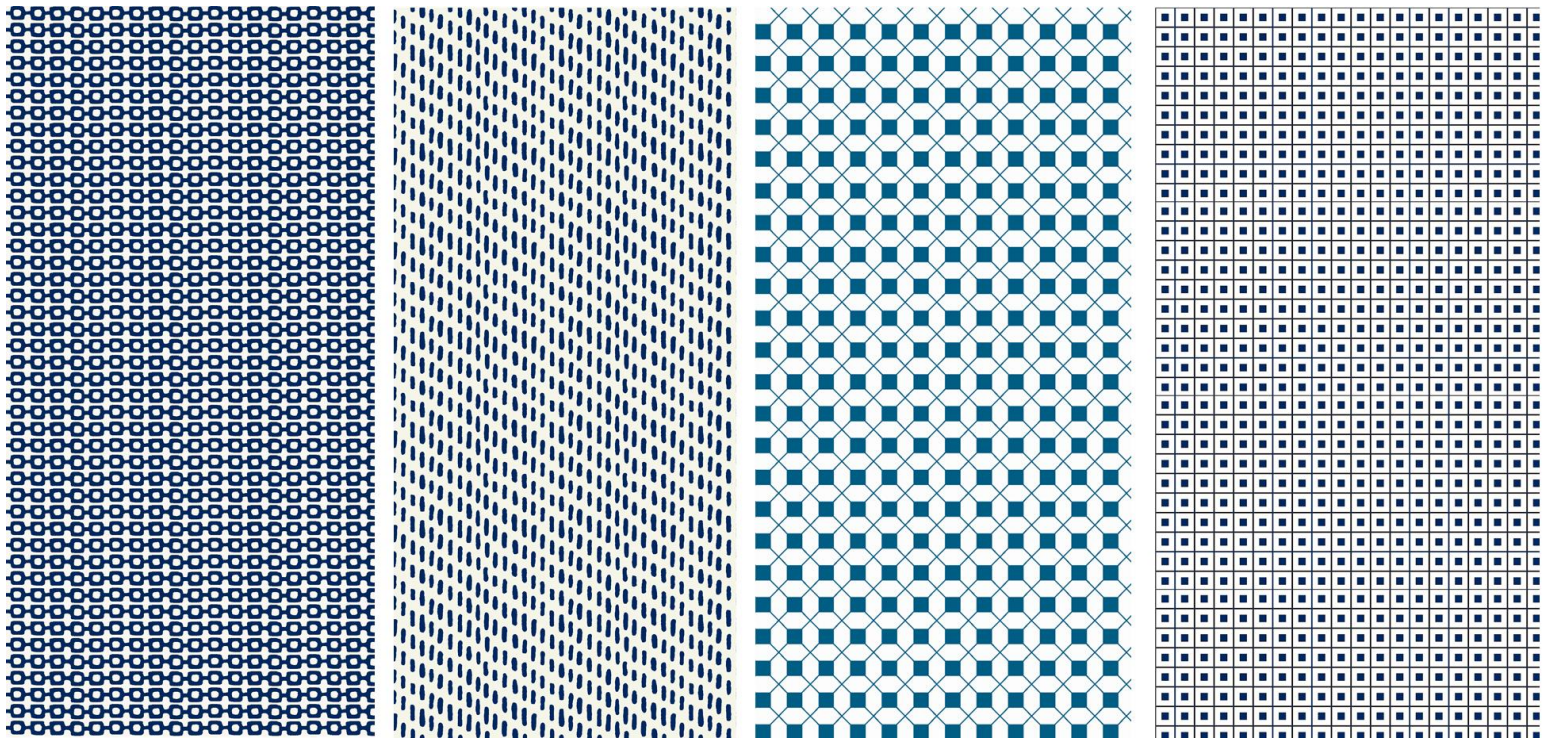
Kuva 8. Luonnosten tutkimista tietokoneella

Tutkin luonnoksia siitä näkökulmasta, miltä myytävät tuotteet näyttävät kuosiin yhdistettynä ja miten kuosi asettuu kahviloiden visuaaliseen maailmaan.

Kun olin mielessäni sisäistänyt kahvilan konseptin, valitsin tehdyistä luonnoksista ne, joiden olemuksessa näin niitä elementtejä joita halusin tuoda kuoseihin ja tuotteisiin. Vaikka luonnoskokeilut eivät aina vastanneet sitä mielikuvaa, mikä mielessäni oli suunnittelun tavoitteena, jokin tieto sisälläni lohdutti minun olevan oikealla polulla.

Valinnat tapahtuivat osittain hyvinkin intuitiivisesti, ne joko näyttivät hyvälle tai tuntuivat oikeilta. Tästä huolimatta halusin tarkistaa useamman kerran, että olen viemässä luonnoksia oikeaan suuntaan. Jälkeenpäin prosessia tarkastellessani edestakaisin kulkeminen prosessissa liittyi epävarmuuteen. Epävarmuus, pelko ja tiedostava ajattelu nousevat pintaan ja hiljentävät intuition äänen. Tosin on tärkeää tarkastella intuition antamia oivalluksia ja ideoita myös tietoisella mielellä, mutta itselläni itsekritiikki ja pelko nostavat helposti tietoisien ajattelun roolin liian hallitsevaksi.

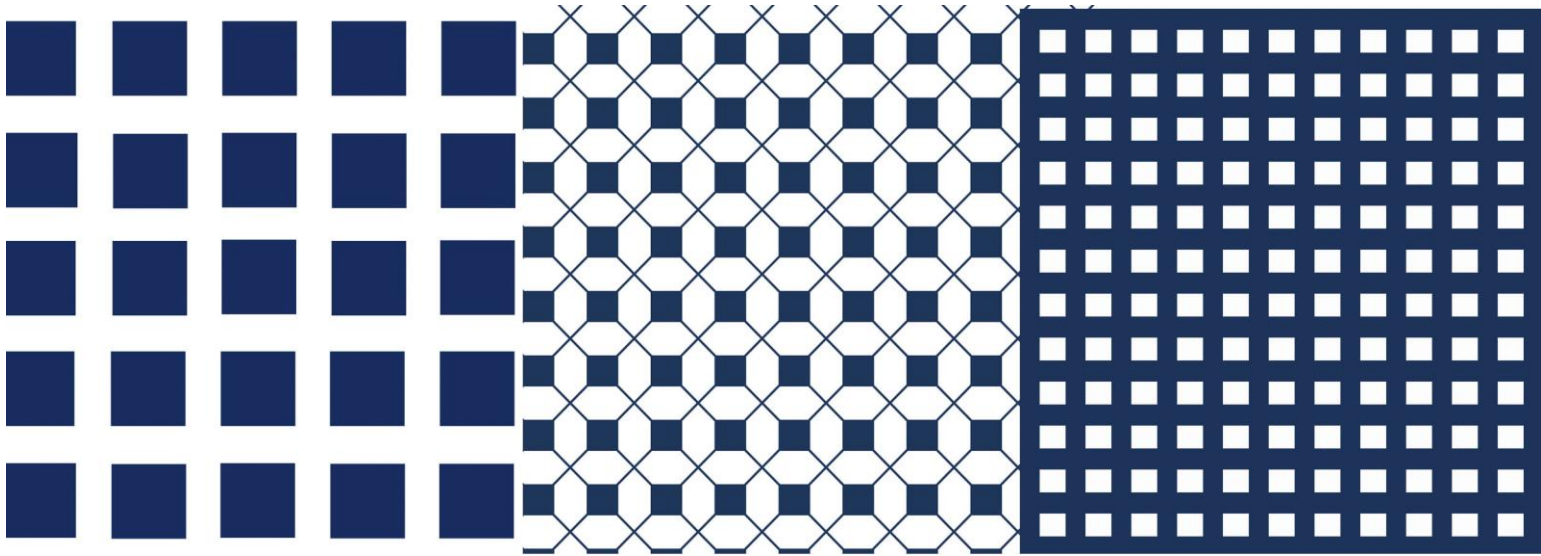
Valitsin tekemistäni luonnoksista 15 eri kuosimalliluonnosta, joista koostin esityksen toimeksiantajani kommentoitavaksi. Luonnoksista antamassaan palautteessa yhdyshenkilöni Miisa Mink, nosti esiin seitsemän eri kuosia ja samalla ehdotti, jos kuoseja olisikin useampi eri malli. Tästä ajatuksesta tosin luovuimme kokonaiskustannusten nousun vuoksi (Kuva 9). Mink antoi edelleen itselleni täyden vapauden jatkaa hänen esiin nostamista kuoseista niitä, jotka mielestäni vastasivat Nordic Bakeryyn yrityskuvaa parhaiten.

Kuva 9. Toimeksiantajan ensimmäisestä esityksestä esiin nostamat luonnokset

5.5 Luonnosten karsinta

Kun aikani katselin luonnoksia, nousi niistä kolme selkeämmin esiin. Valitsin seuraavat kolme eri kuosimallia, joiden tutkimista päätin jatkaa. (Kuva 10).

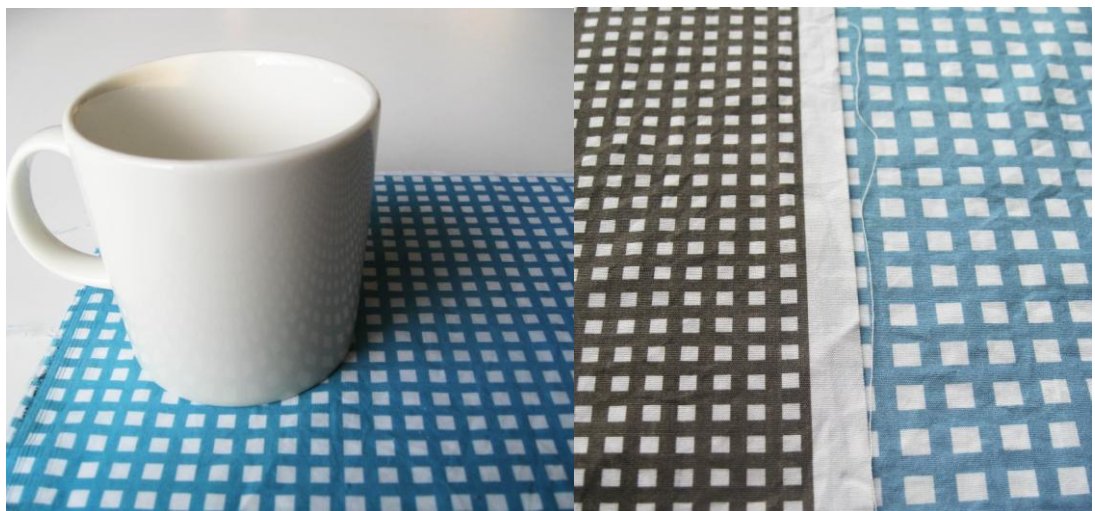
Kuva 10. Valitut kolme kuosimallia

Löysin itselleni toimivaksi osoittautuneen nopean ja helpon tavan kysyä intuitiolta vastauksia valintatilanteissa. Intuitiolle asetetaan kysymys, johon on mahdollista saada kyllä tai ei vastaus. Mielessä kyllä vastaus mielletään tunteena toisessa kädessä ja ei vastaus vastaavasti toisessa kädessä. Ohjeen tähän nopeaan ja yksinkertaiseen harjoitukseen löysin intuition asiantuntijoiden Samu Mielosen ja Asta Raamin ylläpitämältä intuition.fi nimiseltä nettisivulta (intuitio.fi 2013). Käytin tätä metodia prosessin aikana valitessani luonnoksia. Alkuun kokeilin sen toimivuutta lievästi epäuskoisena, mutta useamman käyttökerran jälkeen tuntemukset ilmenivät niin selkeinä, että koin kyseisen tavan hyvin käyttökelpoisena kehittää intuition käyttöä. Useampien kokeilujen syynä ei ollut vastauksen epävarma tunne, vaan epäily voisiko intuitio todellakin kertoa vastauksen näin selkeästi ja voiko siihen luottaa. Samalla tein havainnon, että teen valintani luontaisesti hyvin intuitiivisesti, mutta intuitiivisten tuntemusten tarkempi analysointi aiheutti heti epävarmuuden tunnetta. Tulkintaan sekoittui liikaa tietoista ajattelua, mikä toi pintaan epäilevät tunteet ja ajatukset.

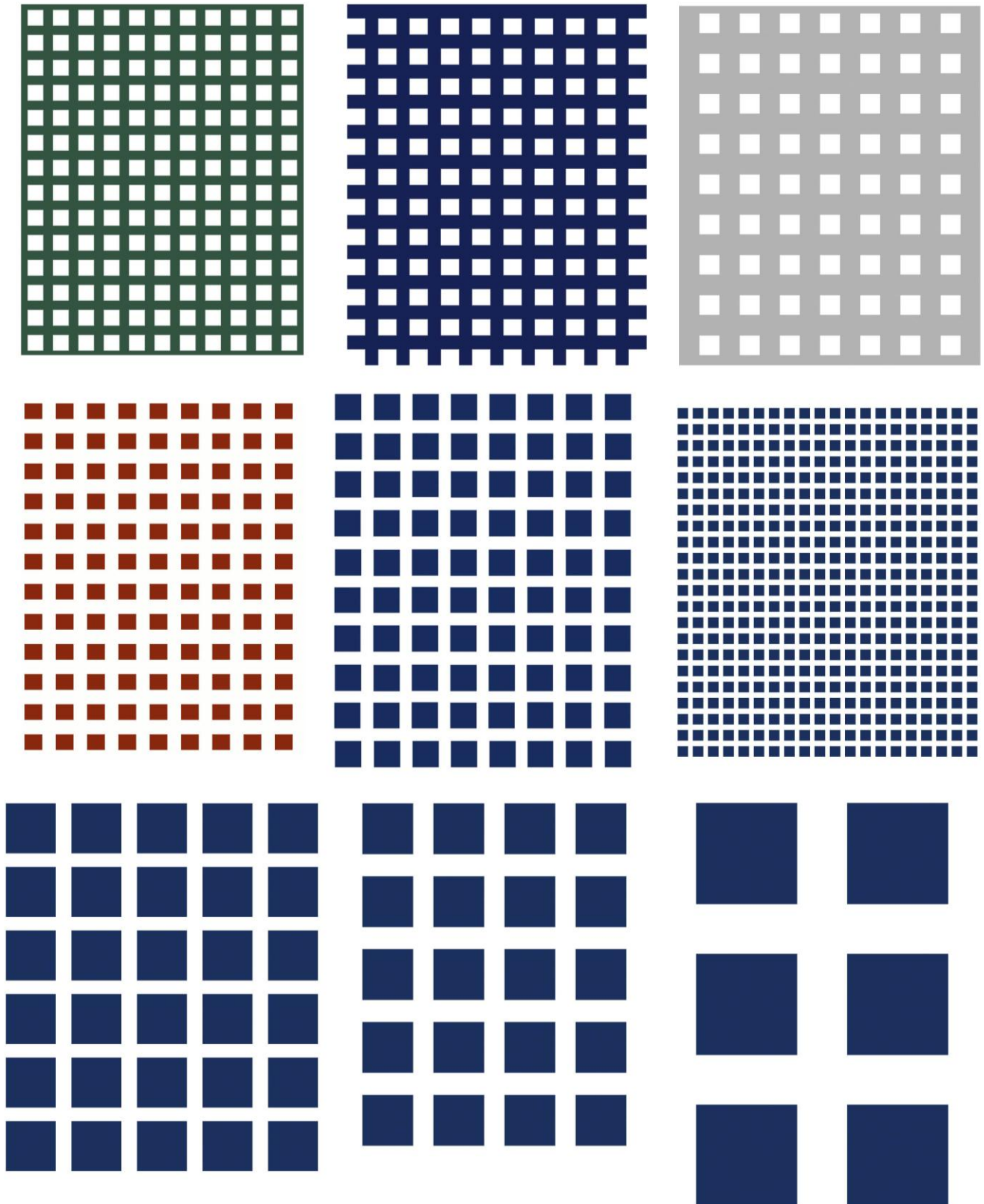
Valintoja tehdessäni mietin, miten kuosimalli asettuu kahvilan ympäristöön. Tein kokeiluja piirtämällä suoraan kankaalle. (Kuva 11) Tulostin Photo Fabricille eri kokoa olevia ruutumalleja nähdäkseni miten ne toimivat kankaalla. (Kuva 12) Tutkin paljon sitä, miten ruutukuvioiden koko muuttaa kuosin luonnetta.(Kuva 13)

Kuva 11. Kokeiluja puuvilla-pellava kankaalle

Kuva 12. Tulostus Photo Fabric kankaalle, 100 % puuvillapopliini

Kuva 13. Ruutukuvion koon tutkimista

Tilasin kuosimalleista mallitilkkuja Spoonflowerista. (Kuva 14) Mallitilkkuista ei varsinaisesti ollut suunnittelun kannalta hyötyä, koska sain ne vasta niin myöhäisessä vaiheessa suunnitteluprosessia. Tilkkujen avulla kuitenkin näin miten eri kuosimallit toimivat liikkeessä ja miten kuviot asettuvat tuotteissa.

Kuva 14. Spoonflowerista tilattuja mallitilkkuja

Painokuosin tarkoituksena ei ole muuttaa kahvilan tunnelmaa, vaan olla luonnollinen osa kokonaisuutta. Vertailin kokeiluja aiemmin tekemiini mielikuviin Nordic Bakeryn konseptista. Vertailun tarkoituksena oli tarkistaa, missä luonnoksissa oli samankaltaista tunnelmaa kuin olin asettanut suunnittelun päämääräksi. Valinnoissa otin huomioon tietysti myös toimeksiantajani kommentit, mutta muuten sain toimia hyvin vapaasti valintojen suhteen, kuten muutenkin koko suunnitteluprosessin ajan. Miisa Mink Nordic Bakerysta kommentoi kuosimalleja seuraavasti: ”Olet hienosti pystynyt yhdistämään Nordic Bakeryn minimalistisen totisuuden johonkin, jolla tuntuu olevan perinteisemmät juuret, vaikka esitys tapa on nykyaikainen.” Mink ohjasi suunnittelua lähettämieni kuvien kautta lähinnä tarkentamalla, mikä sopii tai ei sovi Nordic Bakeryn konseptiin. Pitkän välimatkan vuoksi kommunikointi tapahtui pääasiassa sähköpostin kautta, mikä toimi mielestäni hyvin.

Teresa Moorhousen toi esiin, miten asiakkaan ja muotoilijan molemmin puolinen luottamus on tärkeää. Muotoilija luonnostaan havainnoi pieniäkin ympäristön signaaleja ja tunnistaa, usein alitajuisesti, niissä piileviä tulevia trendejä. Asiakkaan luottamus muotoilijan kykyihin tunnistaa tuotteen kiinnostavuus ja ajankohtaisuus, ovat luottamuksen osoitus muotoilijan kykyihin

Vaikka sain hyvää palautetta kuosimalleista, epäilin hetkittäin ovatko ne kenties tylsiä ja liian tuttuja. Paul Randin mukaan ei kannata murehtia sitä, onko jokin täysin uutta. Hänen mielestään kannattaa pohtia vain sitä, onko tulos hyvä vai huono. Suunnittelun laatu on se mikä ratkaisee. (Kroeger 2008, 53) Olin asettanut suunnittelun tavoitteeksi Nordic Bakeryn konseptin luonteen ilmentymisen kuosimallissa. Tämän tavoitteen valintani mielestäni täyttivät.

5.6 Lopullinen valinta

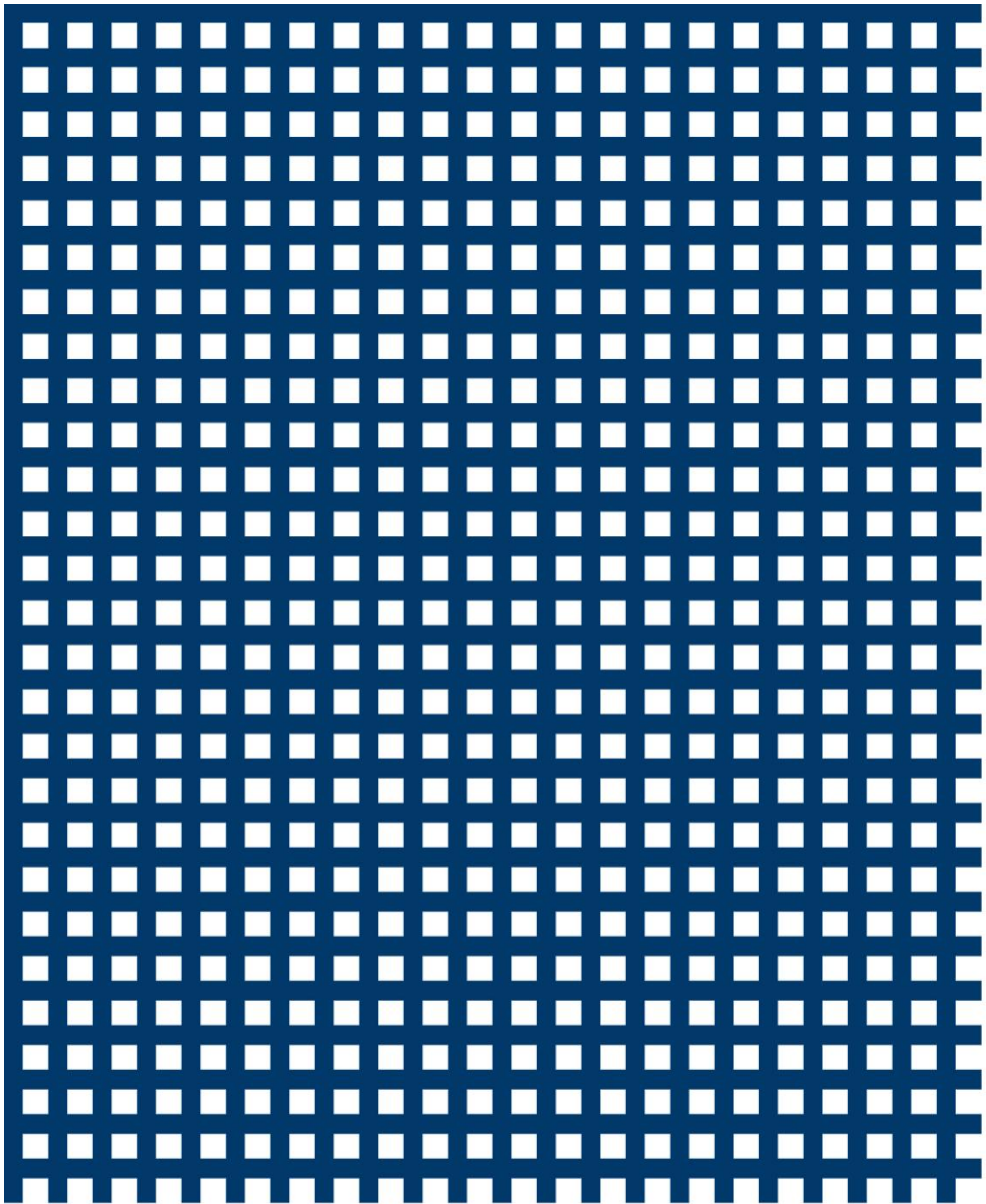
Suunnittelutehtävä sai onnistuneen lopun, kun toimeksiantaja ilmoitti toteuttavansa keittiöpyyhkeen, esiliinan ja tarjottimen Helsinki-nimisestä painokuosista. (Kuva 15) Alkuun olimme sopineet myös kassista, mutta se jää toteuttavaksi myöhemmin.

Kahviloissa käyttöön tulevat esiliina ja keittiöpyyhke toteutetaan tummansinisinä. Myyntiin tulevat tuotteet erottuvat erivärisinä. Keittiöpyyhkeistä tulee 2-3 väriä myyntiin ja esiliinasta 1-2 väriä. Kahviloissa käytössä oleva tarjotin on yksivärinen harmaa. Myyntiin tuleva tarjotin toteutetaan samaa harmaata käyttäen Helsinki- kuosilla.

Kun valittu kuosimalli oli selvillä, tein useampia ehdotelmia värikokonaisuuksista. Värien tuli mukailla Nordic Bakeryn konseptia. (Kuva 16) Toimeksiantaja asetti ainoastaan tarjottimen harmaan värin, mikä oli sama kuin kahviloissa käytössä oleva yksivärinen harmaa tarjotin. Välimatkan vuoksi käytimme värien tarkennuksessa netistä löytyvää Pantonen värikarttaa. (Pantone. 2013) Jatkamme toimeksiantajan kanssa yhteistyötä vielä tämän opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tarkentamalla tuotteiden yksityiskohtia sekä tekemällä lopulliset värivalinnat.

Ennen opinnäytetyön valmistumista ei vielä ollut selvillä tarkkaa aikataulua tuotteiden valmistuksesta. Toimeksiantaja on tilannut mallitilkut kangaslaaduista sekä mallikappaleen tarjottimesta.

Yksinkertaisen Helsinki-kuosimallin taakse kätkeytyy pitkä ja vaiheikas matka. Lopulliseen kuosiin johtaneet matkan varrella tehdyt valinnat ovat olleet pitkän pohdinnan ja tarkastelun tuloksia. Kuosimallin luonne on rakennettu pikkuhiljaa kokeilujen ja luonnosten tarkan tarkastelun tuloksena. Minimalistinen suunnittelu on vaatinut kärsivällisyyttä ja mielenrauhaa, jotta suunnittelussa on pystytty karsimaan pois kaikki turha ja säilyttämään olennaisin, eli Nordic Bakeryn luonne ja olemus.

Kuva 15 . Nordic Bakeryyn käyttöön valittu Helsinki-kuosi

Nordic Bakery®

Pantone PMS colors

PMS 2955

PMS 2945

PMS 3015

PMS 441

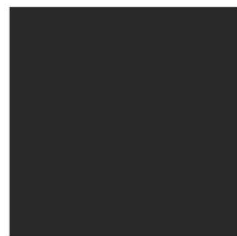
PMS 444

PMS 412

PMS 426

PMS Black 2 2X

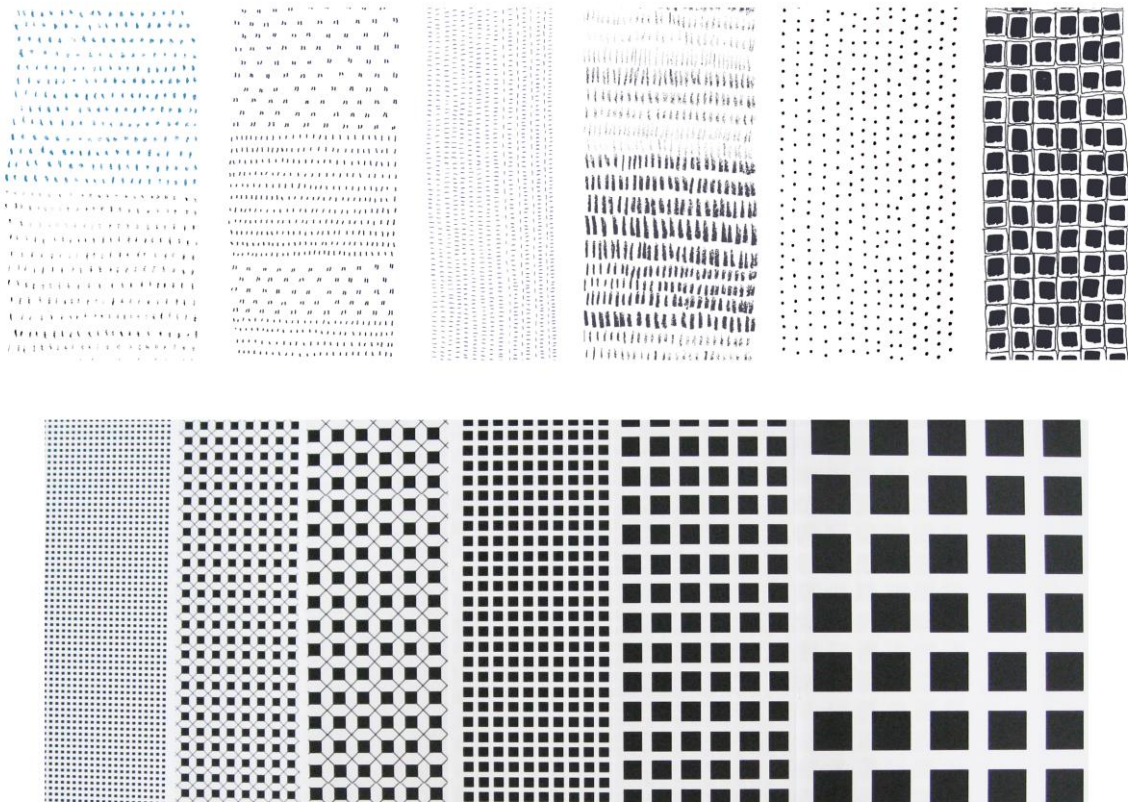
Kuva 16 . Värikartta, josta valitaan tuotantoon tulevien tuotteiden värimaailma

6 Omat kokemukseni intuitiosta prosessin aikana

Olin asettanut itselleni tavoitteeksi hahmottaa, missä ja millä tavoin intuitio ilmenee omassa työskentelyssäni.

Oli yllätys huomata, miten ajattelu painottui tiedostettuun tai tiedostamattomaan ajatteluun prosessin eri vaiheissa. Alkuun luulin, että intuition käyttö painottuisi enemmän varsinaiseen suunnitteluun, mutta todellisuudessa toimin toisin. Prosessia jälkeenpäin tarkastellessani huomasin intuition merkityksen olevan suurempi määritellessäni toimeksiantajaa ja päämääränä olevaa kuosimallia.

Itselläni oli kuvitelma, että olen täysin läsnä prosessissa, mutta valintojen kautta huomasin myöhemmin, että mieli oli työstänyt aihetta myös tiedostamattomalla tasolla. Esimerkkinä tästä esitän kuvat ensimmäisistä luonnoksista sekä kuosimalleista, jotka valitsin suuremmasta määrästä luonnoksia jatkotyöstettäväksi. (Kuva 17)

Kuva 17. Ensimmäiset luonnokset sekä kuosimallit, joiden työstämistä jatkoin.

Hylkäsin kyseiset luonnokset heti alussa, koska totesin ne liian ilmapiksi. Tiedostamattomalla tasolla olin kuitenkin työstänyt ideaa edelleen. Tein tämän huomion vasta prosessin loppuvaiheessa tarkastellessani matkan varrella syntyneitä materiaaleja. Samankaltainen luonne ja rytmitys olivat olemassa jo ensimmäisissä luonnoksissa, mikä on mielestäni vain vahvistunut valituissa kuosimalleissa.

Aiemmin koin intuition antamien signaalien tuntuvaan päähän ja rinnan alueella. Tämän tutkimuksen ja tietoisemman intuition käytön myötä olen havainnut intuitiivisten reaktioiden lisääntyneen koko kehon alueella, etenkin käsien alueella. Tässä vaiheessa en osaa vielä tulkita kaikkia intuition antamia aistimuksia ja tuntemuksia täysin varmasti, mutta tietoisuuteni intuition ilmenemisestä on selkeästi kehittynyt prosessin aikana. Erityisesti haluan kehittää kykyä tulkita, milloin kyseessä on pelon ja epävarmuuden tunne ja milloin intuition tuottama signaali, koska tiedostan nyt selvemmin, miten helposti tiedostava ajattelu, epävarmuus ja pelko vaientavat intuition antamat signaalit.

Olin jo aiemminkin tunnistanut tunteen, joka pakottaa jättämään kaiken tekemisen joksikin aikaa lepotilaan, mutten ollut ymmärtänyt sen tarkoitusta aiemmin. Olen luullut, että kyseessä on jonkinlainen kyllästyminen aiheeseen. Kyse sen sijaan onkin siitä, että mieli tarvitsee rauhan käsitellä asiaa alitajuisesti. Intuitio oli antanut signaalin jarruttamisesta ja pysähtymisestä, mutta olen vain aiemmin tulkinnut tunteen toisella tapaa. Toimin varmaan hetkittäin prosessin aikana vastoin omaa luonnollista rytmiäni. Olisin tarvinnut useammin pysähtymistä, että olisin ehtinyt kuunnella tai havaita tietoisemmin intuition lähettämiä signaaleja. Käytännössä pysähtyminen ei ole aina mahdollista omien tarpeiden mukaan, etenkin silloin kun toimii yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Itselleni intuitio ilmeni usein muutenkin jarruna tai hidasteena. Huomasin tasaisin väliajoin luonnostelun ja kokeilujen aikana, miten intuitio antoi hyvin voimakkaan ja pakottavan tunteen pysähtymisestä. Aivan kuin jokin sisäinen ääni olisi sanonut tai suorastaan huutanut: "Nyt älä tee mitään, anna sen olla". Usein tunne tuli samanaikaisesti inspiroivan oivalluksen kanssa. Kahden niin ääripäältä tuntuvaan tuntemuksen samanaikaisuus oli hämmentävää. Tällaisten signaalien selkeämpi havainnointi tapahtui sen jälkeen, kun olin jo tutustunut enemmän intuition ilmenemismuotoihin. Joten kuuntelin sisäistä ääntäni ja pidin pienen tauon, vaikka olisin halunnut jatkaa tekemistä. Tauon jälkeen, joko jatkoin kesken jääneen idean työstämistä tai huomasin, ettei idea ollutkaan niin hyvä, kuin olin sen ensin ymmärtänyt olevan. Useimmiten pysähdys kuitenkin osoitti havaintojen ja valintojen olleen oikeita.

Tätä pysähtymisen syytä olen miettinyt ja tarkastellut eniten, sillä tiedostan intuitiivisesti tässä olevan jotain mikä voisi avata itselleni syvemmän ymmärryksen omasta tavastani ajatella ja toimia. Pysähtymisen syy ei kenties olekaan varsinaisesti suunnitteluun liittyvää. Se voi olla itselleni muistutus siitä, etten antaisi tiedostavan ajattelun ja epäroivien ajatusten ottaa liikaa valtaa, vaan tiedostaisin ja muistaisin kyseisen hetken ja voimakkaan oivalluksen tunteen epäilyksien noustessa pintaan.

Tämän tutkimus varmisti myös sitä, miten tärkeää on onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi määritellä mahdollisimman tarkkaan suunnittelun päämäärä ja etenkin tiedostaa kenelle ollaan suunnittelemassa. Näiden tavoitteiden syvemmän ymmärryksen saavuttamisessa intuition käyttö on suunnittelijalle olennainen työkalu. Suunnittelija tulkitsee asiakasta ja tehtävän määrittelyä useiden eri aistien kautta ja kaiken tämän tiedon yhteen kokoamisessa intuitio toimii apuna. Sanonnan ”hyvin suunniteltu, on jo puoliksi tehty” voisi muuntaa, että ”hyvin ymmärretty, on jo puoliksi tehty”.

Tutustuminen muiden kokemuksiin intuitiosta ja siitä puhuminen, ovat antaneet lisää uskoa luottaa intuition. Edelleen intuition tutkimisen ja tiedostavamman työskentelyn jälkeenkin koen, että se mihin suuntaan suunnittelu ohjautuu, perustuu osittain mysteerion omaisiin valintoihin. Tunnistan sen saman, mitä useat luovilla aloilla toimivat tekijät kertovat, että osa tekemisestä tuntuu tulevan itsensä ulkopuolelta. Tämän opinnäytetyön jälkeen suhtaudun tähän huomioon vain eri tavalla. Hyväksyn tämän ja koen sen luonnollisena osana suunnitteluprosessia ja muotoilijan identiteettiä.

Koska tiedostamattomien prosessien sisältöä on mahdoton siirtää sellaisenaan tietoiseen muotoon, jää aina osa prosessista mystiseksi. Luultavasti saan lopullisen intuition roolin merkityksen tässä työssä selville vasta jonkin ajan kuluttua tämän opinnäytetyön valmistumisesta. Merkitysten ymmärtäminen vie aikaa ja vaatii ajattelua ja pohdintaa. Itsensä tarkempi kuunteleminen, rohkea heittäytyminen ja avoin mieli korostuvat ominaisuuksina, joiden toivon tämän opinnäytetyön aikana erityisesti kehittyneen.

7 Yhteenveto

Opinnäytetyön toiminnallisen osan tavoitteena oli suunnitella kuosimalli, joka tuo Lontoossa toimivan Nordic Bakery-kahvilaketjun pohjoismaalaisen kulttuuritaustan ja konseptin esiin selkeällä, muttei kuitenkaan liian alleviivaavalla tavalla. Suunnittelutehtävässä onnistuin mielestäni sisäistämään Nordic Bakeryn konseptin olemuksen. Tuotteisiin valittu Helsinki-kuosi kuvastaa kahvilaketjun konseptiin kuuluvien pienten piilossa olevien nyanssien ymmärrystä. Suunnittelu Nordic Bakerylle vahvisti jo aiempaa ymmärrystäni siitä, miten tärkeää on sisäistää suunnittelun alussa se, mitä ollaan suunnittelemassa ja kenelle. Kun nämä määreet ovat selkeinä mielessä, toimivat ne tärkeinä apuvälineinä suunnittelua ohjaavia valintoja tehdessä sekä suunnitteluun liittyviä ongelmia ratkottaessa.

Yhteistyö toimeksiantajani kanssa sujui ongelmitta, vaikkemme tavanneetkaan kasvotusten muuten kuin Skypea kautta. Kommunikoimme sähköpostin välityksellä, mikä sopi hyvin meille molemmille. Tämä osoitti sen, ettei muotoilijan ja asiakkaan aina tarvitse olla maantieteellisesti lähekkäin, jotta voidaan toimia yhteistyössä. Internet mahdollistaa edullisin kustannuksin kommunikoinnin minne vain, missä voidaan toimia internetin välityksellä.

Valitsemassani tutkimusmenetelmässä koin vaativana sen, miten pystyn pitämään erillään ja tasapainossa tekijän ja tutkijan roolit siten, että pystyisin toimimaan kummassakin roolissa täysipainoisesti. Suunnitteluprosessi tuntui etenevän omalla painollaan alun aikaa vievän ja vaativan ideointi- ja luonnosteluvaiheen jälkeen. Intuition havainnointi ja tutkiminen osoittautui sen sijaan paljon haastavammaksi, kuin tutkimuksen alussa osasin ennakoida. Alkuun yritin havainnoida intuition ilmenemistä prosessin aikana, mutta havainnot oli mahdollista tehdä vasta jälkeenpäin prosessia tutkiessa.

Opinnäytetyön kokonaisuutta ajatellen huomioin työskentelytavastani sen, että ikään kuin juoksen ensin maratonin ja vasta sen jälkeen alan miettiä, miten siihen kannattaisi valmistua. Sääntään suin päin aiheeseen ja tarkennan vasta käytännön kautta aihetta. Innostun helposti asioista ja annan itseni lipsua sivuraiteille. Lohdutan kuitenkin itseäni sillä, että uteliaisuus ja innostuva mieli ovat luonteenpiirteitä, jotka pitävät mielen kiinni ajassa ja elämässä.

Huomasin intuitiivisesti aikatauluttavani tekemistäni siten, että pidin aina päivän tai pari taukoa kun vaihdoin tekemisen kohteen suunnittelusta tutkimukseen tai päinvastoin.

Taukopäivinä ikään kuin hiljensin ja puhdistin mieleni eri taajuudelle aina tehtävän mukaan. Intuition havainnointi vaatii rauhallista ja avointa mieltä, mikä oli välillä kiireisen aikataulu keskellä unohtua. Aikataulutusta tuo rauhaa prosessin keskelle, mutta aikataulussa pysyminen ei aina onnistunut tavoitteiden mukaisesti.

Aiemmin ajattelin, että teen asioita sen enempää analysoimatta tekemistäni, toimimalla enemmän tunteiden kautta ja antamalla yhden asian johtaa toiseen. Mutta tutkimuksen kautta huomasin asian olevan toisin. Ennen varsinaisen suunnittelun aloittamista, ajatustyötä ja pohdintaa oli paljon enemmän, kuin olin aiemmin hahmottanut. Pohdin ja tarkastelen aihetta mielessäni paljon. Tälle ajatustyölle pohjautuu paljon myös muiden prosessin osien työskentely. Tämä huomio tukee sitä olettamusta, että on tärkeää hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi ymmärtää syvemmin suunnittelua aloitettaessa, mitä suunnittelee ja kenelle.

Intuition tiedostavampi havainnointi avasi myös tietoisuutta itsestäni ja ympäristöstäni. Havainnointi osoitti myös, miten tärkeää on, osata tulkita itseään ja huomioitaan sekä olla rohkeus omaan tulkintaan asioista. Muiden muotoilijoiden sekä muilla luovilla aloilla toimijoiden ajatukset ja kokemukset auttoivat ymmärtämään ja luomaan omaa näkemystä. Ei ole olemassa valmiita toimintamalleja. Muotoilijan tärkein työkalu on oma näkemys ja ymmärrys siitä mitä tekee.

Aiemmin intuitiivisten tuntemusten ja kokemusten kautta saatu oivallus tuntui vaativan rinnalleen rationaalisen selityksen, jotta idea olisi ammatillisesti pätevä. Tämän tutkimuksen kautta olen ymmärtänyt, että intuitiivisesti saatu oivallus ei ole vain jokin ”tuulesta temmattu” idea, vaan takana on muun muassa paljon pohdintaa, tutkimusta, kokeiluja, sekä tarkkaan luotu määritelmä siitä, mitä suunnittelulta halutaan. Aiemmin koin sen puutteena, että käytin valintojeni perusteena sitä, että jokin näyttää tai tuntuu hyvältä. Tämän opinnäytetyön jälkeen se on perusteluna itselleni riittävä ja uskottava.

Lähteet

Anttila, Pirkko. 2006. *Ilmaisu, Teos, Tekeminen ja tutkiva toiminta*. 2. painos. Hamina Akatiimi Oy.

Bardy, Marjatta. 1998. *Mieli liikkeessä - käynti Outi Heiskasen taloissa ja kuvissa*. s. 53-60. Bardy, Marjatta. (toim.).1998. *Taide tiedon lähteenä*. Jyväskylä. Atena Kustannus oy

Dunderfelt, Tony. 2010. *Intuitio. Sisäinen viisaus*. Helsinki. Kirjapaja.

Intuitio.fi. 2013. *Exercises*. [verkkosivu]

<<http://intuitio.wpengine.com/exercises/>> (luettu 20.1.2013)

Keinänen, Mia & Mielonen, Samu & Raami, Asta & Rouhiainen, Leena. 2009a. *Designer's Highly Personal Experiences of Intuition. Modeling for Developing Intuition*. [verkkosivu]

<<http://www.iasdr2009.org/ap/Papers/Orally%20Presented%20Papers/Design%20Creativity/Designers%20Highly%20Personal%20Experiences%20of%20Intuition%20-%20Modeling%20for%20Developing%20Intuition.pdf>> (luettu 4.1.2013)

Keinänen, Mia & Mielonen, Samu & Raami, Asta & Rouhiainen, Leena. 2009b. *Intuitive knowledge processes among design students, professional designers, and expert intuitive practitioners* [verkkosivu]

<<http://www.scribd.com/doc/106137849/Intuitive-Knowledge-Processes-Among-Design-Students-Professional-Designers-And-Expert-Intuitive-Practitioners>> (Luettu 10.3.2013)

Kroeger, Michael. 2008. *Paul Rand : Conversations with Students*. New York. Princeton Architectural Press

Mielonen, Samu. 2013. *Kysymyksiä intuitiosta – Osa 1*. [verkkosivu]

<http://intuitio.wpengine.com/2013/03/24/kysymyksia-intuitiosta-osa-1/> (luettu 26.3.2013)

Mielonen. Samu & Raami. Asta. 2011a. *Kouluissa tulisi opettaa intuition käyttöä*. [verkkosivu] <<http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Kouluissa+tulisi+opettaa+intuition+k%C3%A4ytt%C3%B6%C3%A4/1135265789036>> (Luettu 20.3. 2013)

Mielonen. Samu & Raami. Asta. 2011b. *Kokemuksia intuitiovalmennuksesta. Intuition implisiittisestä oppimisesta kohti tietoista kehittämistä*. Aikuiskasvatus-lehti 4/2011, s. 164-174

Millman. Dan. 2000. *Kaksitoista porttia eheään elämään*. Helsinki. Wsoy

Muhonen. Jaakko. 2013. Intuitio ja sen kehittäminen.[verkkosivu] <http://www.selfcon.fi/intuitio.htm> (luettu 20.3.2013)

Myers. David G. 2002. *Intuition : Its Powers and Perils*. New Haven. Yale University Press

Paalasmaa. Juhani. 1993. *Maailmassa olon taide. Kirjoituksia arkkitehtuurista ja kuvataiteista*. Helsinki. Painatuskeskus Oy

Pantone. 2013. *Pantone® Matching System Color Chart*. [verkkosivu] <<http://www.cal-print.com/InkColorChart.htm>> (Luettu 20.3.2013)

Ruotsi. Suvi. 2012. *Intuitiota voi tutkia ja kehittää* [verkkosivu] <<http://www.aka.fi/fi/Apropos/Artikkelit/Tutkija-tyossaan/Intuitiota-voi-tutkia-ja-kehittaa/>> (luettu 8.12.2012)

Sassoon, Rosemary. 2008. *Designer : Half a Century of Change in Image, Training, and Techniques*. Bristol. Intellect Ltd.

Sava. Inkeri. 2007. *Katsomme - näemmekö, luovuudesta, taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista*. Juva. Ws Bookwell Oy.

Stillman. Daniel. 2012. *Design Process Kills Creativity / Design Process Creates Creativity*. [verkkosivu] http://www.core77.com/blog/strategy_research/design_process_kills_creativity_design_process_creates_creativity_23480.asp (luettu 15.1.2013)

Wahlsten. Marianna. 2010. *Korvapuustit purevat Lontoossa*. Glorian koti.
Joulukuu / 2010, 26

Haastattelut

Moorhouse. Teresa. 2013. Suunnittelija. 26.3.2013

Kuvalähteet

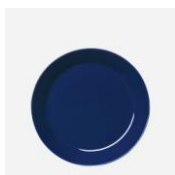
Kuva 1: Alvar Aalto, Tuoli 66

<<http://www.artek.fi/fi/products/chairs/46>>

Kuva 1: Kaj Franc, Teema muki

<http://www.iittala.fi/web/iittalaweb.nsf/fi/tuotteet_syominen_astiasarjat_teema_muki_03_l_helmenharmaa>

Kuva 1: Kaj Franck, Teema Lautanen

<http://www.iittala.fi/web/iittalaweb.nsf/fi/tuotteet_syominen_astiasarjat_teema_lautanen_17_cm_matala_sininen>

Kuva 1: Kahvila Nordic Bakery.

<<http://www.nordicbakery.com>>

Kuva 1: Kahvila Nordic Bakery

<<http://www.nordicbakery.com>>

Kuva 2: Nordic Bakeryyn omia myynnissä olevia tuotteita.

<<http://www.supergroupstudios.com/work/nordic-bakery/>>

Kuva 2: Nordic Bakeryyn omia myynnissä olevia tuotteita

< <http://www.nordicbakery.com>>

Kuva 3:Elephant Ceramics keramiikka lautanen

<<http://elephantceramics.com/collection/collection.html>>

Kuva 3: Nordic Bakeryyn omia myynnissä olevia tuotteita.

<<http://www.supergroupstudios.com/work/nordic-bakery/>>

Kuva 3: Arne Jacobsen, City Hall, 1955

Fiell. Charlotte & Peter. 2002. *Scandinavian design* s. 23. Köln. Taschen

Kuva 3: Anu Tuominen, Reiän idea

Karvonen. Kirsti & Romppanen. Sari (Toim.). 2003. *Anu Tuominen* s. 31. Helsinki. Henna ja Pertti Niemistön kuvataidesäätö ARS

Kuva 8.

<<http://www.notonthehighstreet.com/thegorgeouscompany/product/100-linen-aprons>>

Kuva 8.

<<http://www.nordicbakery.com/food-drink/>>

Kuva 8.

<<http://www.nordicbakery.com/food-drink/>>

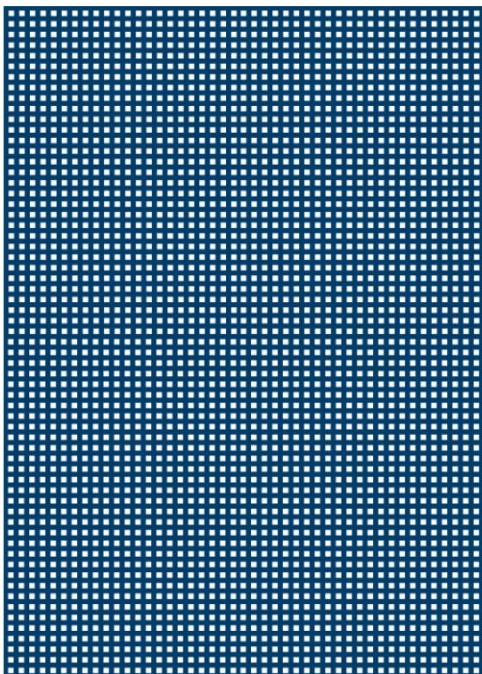
Nordic Bakery

Keittiöpyyhe

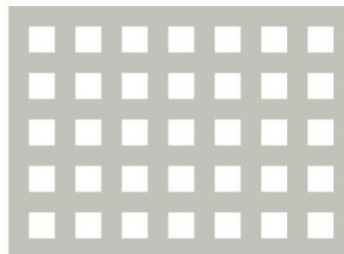
Helsinki

Nordic Bakery®

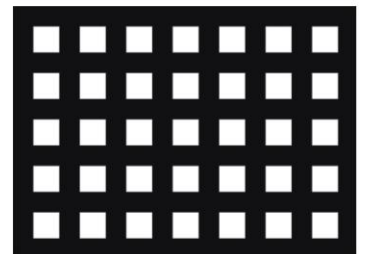
Tea towel / keittiöpyyhe
Helsinki

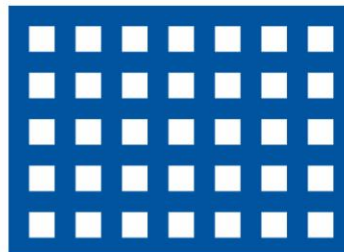
PMS 2955

PMS 441

PMS Black 2 2X

PMS 2945

Nordic Bakery

Esiliina

Helsinki

Nordic Bakery®

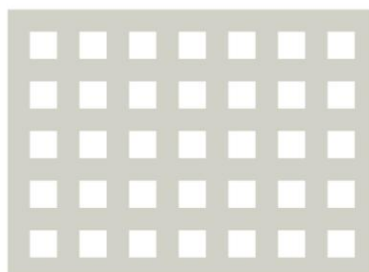
Apron / Essu
Helsinki

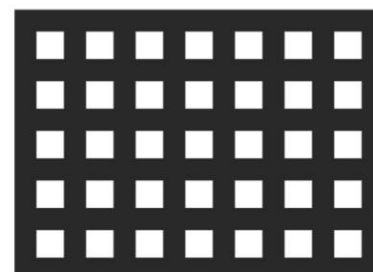
PMS 2955

PMS 2955

PMS 441

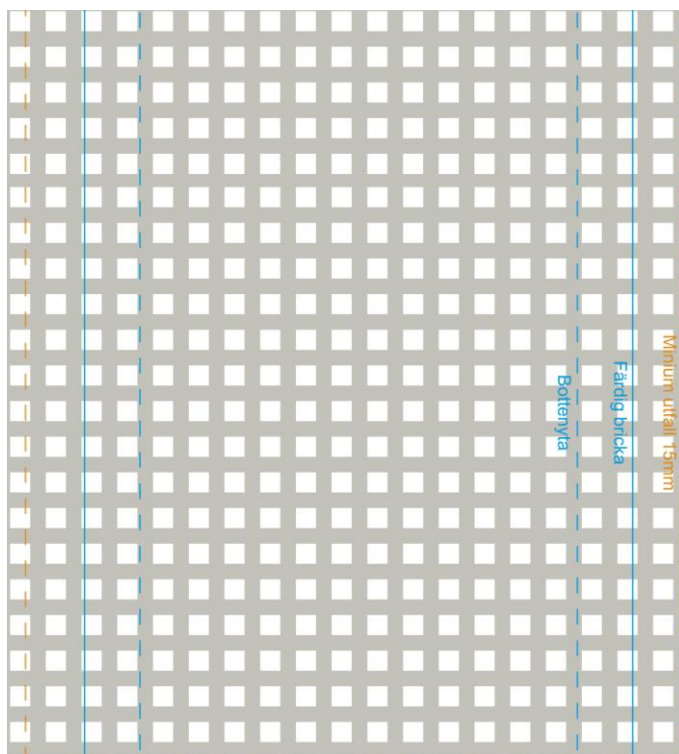

PMS Black 2 2X

Nordic Bakery

Tarjotin 32 x 15 cm

Helsinki

Nordic Bakery®

Helsinki 1:1

